

Elenos Tervidytės nuotr.

Turintiesiems prideda, iš neturinčiųjų atima

„Kas turi, tam bus duota, ir jis turės su pertekliumi, o iš neturinčiojo bus atimta ir tai, ką jis turi“, – ši biblinė frazė gana tiksliai apibūdina kai kurias lietuviško švietimo tradicijas ir ypatumus.

Sveikintojų gausėja

Tradicijai surengti aukščiausio lygio priėmimą geriausiai valstybinius brandos egzaminus (VBE) išlaikiusiems abiturientams nenusižengta ir šiemet – liepos vidury Vyriausybės rūmuose pagerbti 47 geriausiai egzaminus išlaikę šalies abiturientai ir profesinio moky-

mo įstaigų absolventai. „Mano įsitikinimu, ambicija būti geriausiu yra viena iš varomųjų jėgų ir asmeniniame, ir tautos gyvenime. Todėl noriu dar sykį nuoširdžiai pasveikinti – Jūs daug pasiekėte, bet labai svarbu nenusiraminti ir nesusitoti ties tuo“, – sveikindamas moksleivius kalbėjo Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius.

Premjero raginimas – aiškiai perteklinis: tikimybė, kad aukščiausius vertinimo balus už keturis arba tris egzaminus gavę jaunuoliai užmigs ant laurų, yra labai nedidelė. Tačiau norinčiųjų pasveikinti gabumais apdovanotus jaunuolius bei pasireklamuoti jų sėkmės spinduliuose kasmet vis daugėja.

Apdovanotieji išvyksta

Jau šeštus metus iš eilės geriausiai VBE išlaikiusius šalies abiturientus apdovanojo didžiausias Lietuvoje SEB ban-

kas. Šiemet jo dovanas gavo 51 Lietuvos abiturientas: 24 iš Vilniaus, 5 iš Panevėžio, po 4 iš Kauno ir Klaipėdos, po 2 iš Šiaulių ir Mažeikių, po 1 iš Plungės, Druskininkų, Marijampolės, Kretingos, Utenos, Rokiškio, Palangos, Anykščių, Vilniaus r. Nemenčinės, Kauno r. Garliavos.

SEB banko apdovanotieji abiturientai surinko net 120 šimtukų. Trys abiturientai pasiekė maksimalų rezultatą, t. y. iš 4 pasirinktų egzaminų surinko 400 balų.

Nukelta į 4 p. ▶

Kur mokytojų kantrybės riba?

Susidaro vaizdas, kad mokytojų pilietinis aktyvumas, ir ypač pastabos bei pasiūlymai, ŠMM ir UPC visiškai nereikalingi ir netgi nepageidautini! Reikalingas tik pritarimas.

Mokymosi džiaugsmą berniukams gali sugrąžinti žaidimai

„Turime problemą dėl berniukų, ir ši problema rimta. Mokyklose neatsiranda vietos jų kultūrai“, – teigia buvusi pradinė klasių mokytoja Ali Carr-Chellman. Edukologė pateikia pasiūlymų, kaip galėtume šią problemą išspręsti.

Menas – maišto priemonė

Ar įmanoma pamokas organizuoti taip, kad jaunuolis visomis savo poromis pajustų, jog kultūra, menas – kaip įvairiomis formomis besireiškianti ir užfiksuojama žmonijos patirtis – yra ne kažkas jam svetimo ir tolimo, bet natūrali jo gyvenimo terpė? Pristatome vieną būtent tokios darbo stiliškos pavyzdį.

Šiomet renovuota bus mažiau

Šiomet 93 švietimo įstaigoms atnaujinti, statybai ir rekonstrukcijai iš viso bus skirta apie 115 mln. Lt – maždaug 70 mln. mažiau nei praėjusiais metais. Tuomet lėšos paskirstytos 150-iai švietimo įstaigų.

Pasak Švietimo ir mokslo ministerijos atstovo, lėšų sumažėjo, nes senka Europos Sąjungos finansavimas.

Šiomet bendrame švietimo įstaigų renovacijai skirtame biudžete 48,3 mln. Lt sudaro lėšos iš Valstybės investicijų programos, dar apie 60 mln. Lt bus skirta iš Ūkio ministerijos, tačiau pastaroji suma tiksliai dar nežinoma, nes ministerija sutartis su pareiškėjais pasirašo tik pasibaigus viešųjų pirkimų procedūroms.

Prognozuojama, kad kitąmet lėšų bus dar mažiau – mokymo įstaigos bus atnaujinamos tik per Aplinkos ministerijos Klimato kaitos specialiąją programą.

Šiomet, kol pinigų yra dar kiek daugiau, tikimasi pastatyti vieną mokyklą, visiškai baigti penkių mokyklų renovavimą, o kitų mokyklų atnaujinimą pratęsti 2012–2014 metams.

Teismas atmetė studentės ieškinį

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT) nusprendė, kad Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU) buvo teisingai pašalinęs iš universiteto per egzaminą nusirašinęs studentę. Teisėjų kolegija konstatavo, kad studentė elgėsi nesąžiningai ir taip pažeidė pagrindinius akademinės veiklos vertybinius principus bei svarbiausias akademinės srities vertybes.

Galutine ir neskundžiama nutartimi LAT panaikino Kauno miesto apylinkės ir Kauno apygardos teismo sprendimus, kuriais buvo konstatuota, kad nusirašinęs studentės studentė negalima bausti, nes pažeidimas buvo padarytas 2009 m., kai ji buvo trečio kurso studentė, o dabar – mokosi penktame kurse. „Nutraukti studijas vieneriems metams būtų neprotinga ir neteisinga“, – buvo konstatavęs Kauno apygardos teismas.

LAT išaiškino, kad žemesnių instancijų teismai priėmė neteisingus sprendimus, ir juos panaikino, o bylą iškėlusios studentės ieškinį atmetė kaip nepagrįstą.

Pasak teismo, „tai, jog akademiniam sąžiningumui nusizengęs studentas studijuja aukštesniame kurse, negali būti pagrindas diferencijuoti nuobaudas už akademinį nesąžiningumą ir jas taikyti kitaip negu žemesnio kurso studentams“.

„Taip būtų pažeistas studentų lygiateisiškumas ir sąžiningos konkurencijos principas. Visiems studentams, nepaisant kurso, kuriame jie studijuoja, turi būti taikomas vienodas sąžiningumo standartas. Priešingu atveju drausminė nuobauda už akademinį studentų nesąžiningumą prarastų bendrosios prevencijos funkciją, skatintų ir ugdytų studentų nebaudžiamumą, taip pat ir nesąžiningumo būseną“, – pabrėžė kasacinės instancijos teismas.

Pasak LSMU prorektoriaus R.Jurkevičiaus, LAT priėmus galutinį ir neskundžiamą sprendimą nusirašinęs studentei bus pritaikyta skirta drausminė nuobauda.

Daug apeliantų liko nepatenkinti

Kelis kartus liepą posėdžiavęs apeliacinis komitetas patvirtino valstybinių brandos egzaminų apeliacijų rezultatus. Kaip rodo Nacionalinio egzaminų centro (NEC) pateikiami duomenys, daugiausia apeliacijų buvo gauta dėl valstybinio lietuvių (gimtosios) kalbos egzamino rezultatų. Juos po pagrindinės sesijos apskundė 1310 egzaminą laikiusių asmenų. Po apeliacijų nagrinėjimo 37 iš jų įvertinimas buvo pagerintas, 19 – pablogintas, o kitiems apeliantams lietuvių (gimtosios) kalbos egzamino rezultatai liko nepakeisti.

Iš matematikos rezultatus skundusių 254 apeliantų nė vienas balai nebuvo pakeisti. Tokie pat liko ir visų 120 apeliacijų dėl biologijos egzamino rezultatų rašiusių įvertinimai.

Pasigerinti rezultatus pavyko trims iš 28 lietuvių (valstybinės) kalbos egzamino rezultatus skundusių apeliantų ir vienam iš penkių prašiusių pervertinti informacinių technologijų egzaminą.

Apeliaciniam komitetui buvo pateikta ir 156 anglų kalbos, du rusų kalbos ir po vieną vokiečių ir prancūzų kalbos egzaminų apeliacinį prašymą. Komiteto sprendimu, patenkinta tik viena apeliacija dėl užsienio kalbų egzaminų rezultatų – pakeltas vienas rusų kalbos egzamino įvertinimas.

Apeliacinis komitetas taip pat nagrinėjo 114 istorijos, 11 fizikos ir 43 chemijos pagrindinės sesijos valstybinių brandos egzaminų apeliacinius prašymus bei 2 lietuvių kalbos (gimtosios), 1 matematikos ir 2 biologijos pakartotinės sesijos valstybinių brandos egzaminų apeliacinius prašymus. Komiteto sprendimu 171 įvertinimas nepakeistas, 2 pakeisti.

Iš viso 2011 m. brandos egzaminų sesijoje išnagrinėta 2050 apeliacinių prašymų (2010 m. – 2387). Iš viso pakeisti 63 įvertinimai (2010 m. – 76).

➤ APKLAUSA

Pasijuntu pailsėjęs, kai niekur neskubu

Labai seniai, daugiau nei prieš mėnesį, internetų (www.dialogas.com) klausėme, kokie „ženklai“ jiems parodo, kad jau yra pailsėję.

Pasirinkimai iš apklausoje pasiūlytų 7 variantų buvo tokie.

Pasijuntu pailsėjęs, kai:

nebeatsimenu jokių kodų – 4 proc.;

ne taip greit susierzinu – 16 proc.;

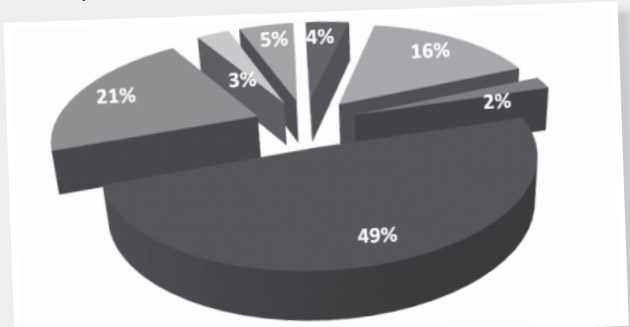
vis mieliau prisimenu kolegas – 2 proc.;

niekur neskubu – 49 proc.;

nebesapnuoju darbo – 21 proc.;

kai baigiasi pinigai – 3 proc.;

kita – 5 proc.

Ragina laiku išduoti moksleivių pažymėjimus

■ E.Žiobienė

Antradienį (08 02) vaiko teisių apsaugos kontrolierė E.Žiobienė paragino savivaldybes išduoti naujus ir pratęsti senus moksleivių pažymėjimus vėliausiai pirmosiomis naujų mokslo metų dienomis, kad vaikai galėtų naudotis lengvato-

mis keliaudami viešuoju transportu. Mat praėjusių mokslo metų pradžioje pasitaikė atvejų, kai moksleiviai negalėjo naudotis važiavimo viešuoju transportu lengvatomis, nes neturėjo moksleivių pažymėjimų arba šie pažymėjimai nebuvo pratęsti. Tuomet už važiavimą be dokumentų, įrodančių moksleivių teisę į važiavimo lengvatą, vaikams ar jų tėvams taikyta administracinė atsakomybė.

E.Žiobienė savivaldybėms pasiūlė svarstyti galimybes kreiptis į savivaldybės teritorijoje viešojo transporto paslaugas teikiančius vežėjus ir prašyti sudaryti galimybes rugsėjo 1 d. į mokyklą ir iš jos vykstantiems vaikams naudotis važiavimo lengvatomis su tam tikromis išlygomis, pavyzdžiui, turint praėjusiais mokslo metais išduotą moksleivio pažymėjimą ar turint asmens dokumentą, įrodantį, kad vaikas yra mokyklinio amžiaus.

Studijuoti pakviesti dar 4864 jaunuoliai

Pirmadienį (08 01) paaiškėjo antrojo pagrindinio priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas etapo rezultatai. Iš jame dalyvavusių 9714 stojančiųjų studijuoti pakviesti 4864 asmenys. Iš jų į valstybės finansuojamas vietas – 3080.

Studijų sutartys su pakviestaisiais bus pasirašomos rugpjūčio 2–4 d. tose aukštosiose mokyklose, į kurias stojantysis buvo pakviestas.

Rugpjūčio 5–8 d. organizuojamas papildomas priėmimas. Norintieji dalyvauti papildomame priėmimo internetinėje Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajame priėmimo organizuoti (LAMA BPO) sistemoje turės iš naujo užpildyti prašymus. Juose bus galima įrašyti ne daugiau kaip 6 pageidavimus. Prašymo formą bus galima pradėti pildyti

ti paskelbus papildomo priėmimo vietų sąrašą. Po pagrindinio priėmimo likusios laisvos studijų vietos LAMA BPO tinklalapyje bus skelbiamos nuo rugpjūčio 5 d.

Papildomame priėmime gali dalyvauti tik tie asmenys, kurie LAMA BPO sistemoje užsiregistravo per pagrindinį priėmimą. Jau pasirašiusieji valstybės finansuojamų studijų sutartis su aukštąja mokykla papildomame etape galės dalyvauti tik dėl valstybės nefinansuojamų studijų vietų.

Stojantieji, kurie iki šiol negavo ar nepriėmė jokio kvietimo studijuoti, papildomame etape gali tikėtis laimėti tiek valstybės finansuojamą, tiek nefinansuojamą studijų vietą. Papildomo priėmimo rezultatai bus skelbiami rugpjūčio 9 d.

Mokyklose daugėja nemokamai maitinamų

Artėjant naujiems mokslo metams į savivaldybių socialinės rūpybos skyrius jau plaukia tėvų, prašančių nemokamo maisto mokyklose, prašymai. Socialiniai darbuotojai prašo tėvų nelaukti ir reikiamus dokumentus sutvarkyti kuo anksčiau, kad nereikėtų to daryti jau prasidėjus mokslo metams.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) specialistai taip pat pastebi, kad nemokamai mokyklose valgančių moksleivių pastaraisiais metais daugėja. Užpernai taip maitinosi per 140 tūkst. mokinių. Pernai jų skaičius padidėjo penkiais tūkstančiais, o šiomet, planuojama, nemokamai besimaitinančiųjų bus apie 160 tūkst.

Nemokamus pietus ir paramą mokymo reikmenims turi teisę gauti vaikai iš tų šeimų, kuriose vieno asmens pajamos ne didesnės nei 525 Lt asmeniui. Vienkartinė išmoka mokyklinėms prekėms – 156 Lt.

Tėveliai turi užpildyti prašymą ir pateikti pažymą apie savo pajamas per paskutinius tris mėnesius.

SADM duomenimis, nemokamas mokinių maitinimas biudžetui kainuos daugiau nei 112 mln. Lt.

Šiomet moksleiviams įdomiausia Kultūros ministerija

Jau trečius metus vykstančio projekto „Moksleiviai – į Vyriausybę“ komisija šiandien atrinko trisdešimt projekto dalyvių, kurie turės galimybę atlikti praktiką Ministro Pirmininko tarnyboje ar pasirinktoje ministerijoje. Iš gausaus būrio pretendentų atrinkta 16 merginų ir 14 vaikų, kurie rugpjūčio 23–27 dienomis turės galimybę stebėti Vyriausybės institucijų veiklą, su ja susipažinti.

Šiais metais itin aktyviai norą dalyvauti projekte išreiškė regioninių miestų moksleiviai, o aktyviausi buvo Šiaulių moksleiviai. Skirtingai nei ankstesniais metais, šiomet populiariausia – Kultūros ministerija. Joje praktikuotis norą išreiškė daugiausia moksleivių.

Projektu „Moksleiviai – į Vyriausybę“ siekiama skatinti jaunimą domėtis Lietuvos valstybės institucijų veikla, aktyviau dalyvauti politiniuose procesuose, domėtis valstybės institucijų priimamais sprendimais. Pasak projekto iniciatorių, tai yra puiki proga didinti Vyriausybės atvirumą ir skaidrumą, piliečius labiau įtraukti į jos veiklą, supažindinti augančią kartą su Vyriausybės kasdiniu darbu.

Išsamesnę informaciją apie projektą „Moksleiviai – į Vyriausybę“ ir šių metų dalyvių sąrašą galima rasti projekto tinklalapyje www.moksleiviai-vyriausybe.lt.

Kur mokytojų kantrybės riba?

Aidas ŽANDARIS

Patyčių prevencijos programos ir projektai – jau įprasta tema mokyklose. Didžiausias dėmesys jose skiriamas mokiniams. O kada gi atsigręšime į mokytoją? Šį kartą noriu parašyti apie patyčias, kurios nesulaikomu srautu mokytojų adresu plūsta iš Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) ir jai pavaldžių institucijų.

Mokytojai nuolat kviečiami, raginami analizuoti įvairius ŠMM rengiamų dokumentų projektus, reikšti nuomones, teikti pasiūlymus. Visiškai nesvarbu, kad mokytojai dokumentų projektus analizuoja ir pastabas teikia aukodami savo laisvalaikį ir nemokamai. Tokia pilietinio aktyvumo kaina. Juk tik pilietiškai aktyvus mokytojas gali išugdyti pilietiškai aktyvų jauną savo Valstybės pilietį.

Liepos viduryje Ugdymo plėtotės centro (UPC) interneto svetainėje pasirodė naujos, ministro patvirtintos brandos egzaminų programos. Ko vertas buvo mokytojų pilietinis aktyvumas siekiant pagerinti šį dokumentą?

Nė į vieną esminę pastabą neatsižvelgta

Informatikos mokytojų asociacija (LIInMA) nebuvo abejinga paskelbtam projektui: surinko ir apibendrino mokytojų nuomones ir pastabas, pateikė jas raštu ir UPC, ir ŠMM. Apie svarbiausias jų buvo rašyta ir „Dialoge“ (2011, Nr. 16, balandžio 21 d.).

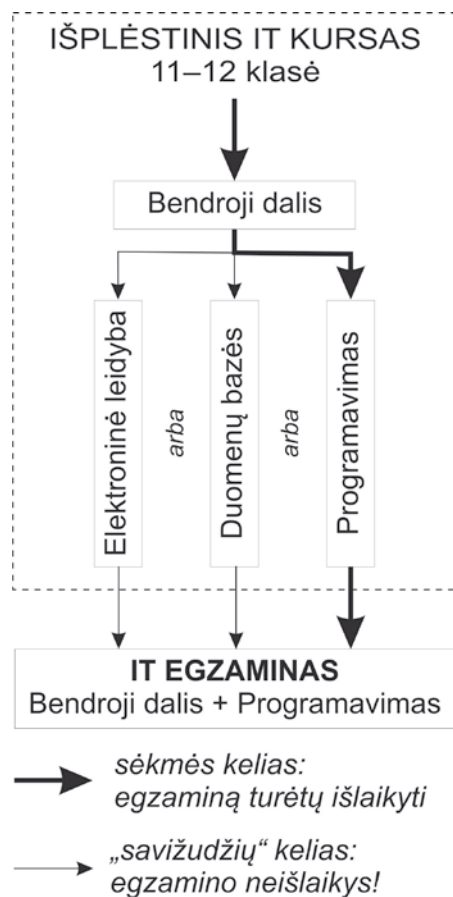
Gegužės 25 dieną ŠMM buvo surengtas pasitarimas LIInMA siūlymams aptar-

ti. IT mokytojų teikti ir ne informatikams akivaizdūs siūlymai, iš kurių svarbiausias – pašalinti diskriminaciją iš valstybinio brandos egzamino (VBE) programos. Jos projekte iš mokinių atimama teisingo įvertinimo galimybė.

Ir ką gi – patvirtintoje programoje nė į vieną esminę IT mokytojų pastabą neat-sižvelgta!

Trumpai priminsime šio klausimo esmę ir svarstymų istoriją.

Vidurinio ugdymo bendrosios programos IT išplėstinio kurso programa, kurios pagrindu ir rengiama egzamino programa, gali būti pavaizduota labai papras-ta schema:

Egzamino programoje numatyta, kad 50 proc. balų skiriama už bendrąją dalį ir 50 proc. už... programavimą! Ką egzamine daryti mokiniams, kurie mokėsi „Elektroninę leidybą“ arba „Duomenų bazes“, atsaky-

mo nėra. Nebent ciniškai pareikšti: „O tiems, kurie mokosi duomenų bazes ar el. leidybą, tai kam dar egzaminas?“ (anoniminio autoriaus citata iš UPC svetainės komentarų, labai primenanti UPC „metodininkų“ stilių...). Šie mokiniai turi labai mažai šansų išlaikyti IT egzaminą. Geriausiai atveju iš bendrosios dalies jie surinks 50 proc. balų.

Kodėl mokinius reikia diskriminuoti

Kuo ŠMM ir UPC grindžia akivaizdžios mokinių diskriminacijos įtvirtinimą VBE programoje, atsakymo LIInMA iki šiol negavo. Vargu ar laikytinas atsakymu raštas, kuriame informuojama, kad klausimas perduotas spręsti Bendrojo ugdymo tarybai. Kadangi programa patvirtinta be pakeitimų, tikėtina, kad ŠMM / UPC gavo labai rimtų ekspertų labai svarias išvadas, kad mokinių diskriminacija yra normalus ir palaikytinas dalykas. Su tomis išvadomis tikrai būtų įdomu susipažinti ir mokytojams, ir mokiniams, ir jų tėvams.

Šiuo metu IT mokytojai turi vos keletą neoficialių argumentų, kodėl egzamino programoje turėjo likti diskriminacija:

1) VBE IT programos autoriai neišvaizduoja, kaip parengti visų pasirinktinių modulių egzamino užduoties pavyzdį (tai įvardijo viena iš VBE IT programos autorių minėtame pasitarime ŠMM);

2) Nepavyks „surikiuoti“ į vieną eilę mokinių stojamiesiems į aukštąsias mokyklas... Bet šį argumentą jau minėtoje diskusijoje viceministras V.Bacys atmetė kaip nereikšmingą ir nepagrįstą;

3) „Arba sutinkate su tuo, kas yra, arba iš viso panaikinsime IT egzaminą... Tai „įtikinamiausias“ minėtame pasitarime dalyvavusios vienos iš ŠMM skyrių vadovės argumentas! Kaip tai primena posakį „nėra žmogaus, nėra problemos“: nėra egzamino, nėra problemos...

Priimamas tik pritarimas – ir jokių pastabų!

Apskritai susidaro vaizdas, kad mokytojų pilietinis aktyvumas, ir ypač pastabos

bei pasiūlymai, ŠMM ir UPC visiškai nereikalingi ir netgi nepageidautini! Reikalingas tik pritarimas.

Pakanka prisiminti į visas mokyklas išsiuntinėtą UPC direktoriaus pavaduotojo pasirašytą kvietimą teikti pastabas VBE programai iki balandžio 14 dienos. Ir štai likus vienai (!) dienai iki pastabų išsiuntimo datos – balandžio 13-ąją – UPC svetainėje „atsirado“ nauja VBE programos projektų laida...

Kas nepastebėjo šios „permainos“ arba pastabas išsiuntė ne paskutinę dieną, greičiausiai gavo tokio turinio UPC specialistų atsakymus: „Egzamino programos projekte nėra teiginių, prieštaraujančių...“ (citata iš UPC rašto, gauto būtent po balandžio 13 dienos).

Matant tik tokį atsakymą ir nežinant konteksto tikrai susidaro vaizdas, kad tie mokytojai neturi ką veikti – rašinėja nežinia ką ir trukdo rimtai (?) dirbančių specialistų laiką...

Galvosūkis: išspręsti iki rugsėjo

Yra dar visas mėnuo iki rugsėjo. Išradinti IT mokytojai privalo sugalvoti, kaip paaiškinti mokiniams tą absurda, kad puičiai mokymdamasis pagal Bendrąją programą egzamino, deja, neišlaikys (geriausiai atveju gausi penkis ar šešis...).

Informatikai ne vieninteliai, kurių pastabas be jokių argumentų UPC / ŠMM ignoravo. Tai liudija virtualioje grupėje „Mokytojai ir jų bičiuliai“ virusi aktyvi diskusija (žr. p. 10 – red. pastaba).

Tad baigdamas tegaliu paklausti, kur tas mokytojų kantrybės šaltinis. Iš jų tyčiojasi visi, kas netingi: mokiniai, UPC, ŠMM... O jie su šypsenomis laukia rugsėjo pirmosios!

P. S. IT brandos egzamino programoje įtvirtintas netiesioginis galimybės rinktis pasirenkamąjį mokytis dalyką ribojimas. Su šiuo ribojimu susijusi ir galimybė būti neteisingai įvertintam egzamino metu.

2011 m. liepos 1 d. ministro įsakymu Nr. V-1197 patvirtinta Informacinių technologijų brandos egzamino programa prieštarauja LR švietimo įstatymo:

- ▷ 5 straipsnio pirmai daliai (lygios galimybės);
- ▷ 27 straipsnio antrai daliai (galimybė pasirinkti švietimo programas);
- ▷ 38 straipsnio ketvirtai daliai (mokymosi pasiekimų vertinimas);
- ▷ 46 straipsnio pirmos dalies penktam ir aštuntam punktam (mokinių teisės ir pareigos).

Todėl programa turėtų būti peržiūre-ta ir esantys prieštaravimai įstatymui pašalinti.

Redakcijos pastaba. A.Žandario suformuluotą problemą – Informacinių technologijų brandos egzamino programos prieštaravimo Švietimo įstatymui – „Dialogas“ paprašė išaiškinti Švietimo ir mokslo ministeriją. Atsakymo laukiame.

Zitos Šliogerienės nuotr.

Turintiesiems prideda, iš neturinčiųjų atima

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

► Atkelta iš 1 p.

Net 19 apdovanotųjų studijuos užsienio universitetuose: 17 iš jų pasirinko studijas Jungtinėje Karalystėje – Kembridžo, Jorko, Glazgo, Edinburgo, Mančesterio, Birmingemo, Niukaslio bei Sent Andrius, kiti – Danijos Aalborgo bei Prancūzijos Sciences Po universitetuose. Daugiau nei pusė apdovanotų abiturientų nurodė pasirinkę studijas Lietuvoje, daugiausia – Vilniaus universitete. Populiariausios nurodytos studijų kryptys – medicinos bei odontologijos, fizikos, biochemijos, filologijos, teisės, politologijos, kultūros istorijos ir antropologijos bei psichologijos.

Pinigai gabiausiems

Tradicija pinigais apdovanoti gabiausius abiturientus įsitvirtina ir provincijoje. Antai jau 3 metus iš eilės Klaipėdos rajono laikraštis „Banga“ rengia konkursą „Geriausi Klaipėdos rajono abiturientai“. Aukščiausiais balais išlaikysieji VBE pradžiuginami premijomis, kurias įstei-

gė pagrindinis konkurso rėmėjas – UAB „Mars Lietuva“. Penkiems gabiausiems abiturientams skiriama po 1000 Lt.

200 Lt piniginius prizus geriausiai istorijos valstybinį brandos egzaminą išlaikiusiems 11-ai Klaipėdos rajono mokyklų abiturientų šiais mokslo metais įsteigė ir Seimo narys Petras Gražulis.

Savivaldybės pažadėtus piniginius prizus šiemet gavo ir 22 geriausių rezultatų pasiekę Lazdijų rajono abiturientai. Iš rajono savivaldybės biudžeto jiems buvo skirta bemaž 15 tūkst. Lt. Keturiems abiturientams, gavusiems brandos egzaminą 100 balų įvertinimus, skirta po 2000 Lt, dešimčiai abiturientų, gavusių brandos atestatus su pagyrimu, – po 500 Lt ir dar aštuoniems abiturientams po 200 Lt skirta už gerą mokymąsi ir aktyvią visuomeninę veiklą.

„Šimtukų“ porcija

100 balų įvertinimus kasmet gauna keli procentai VBE laikusių abiturientų. Šiemet tokie įvertinimai buvo skirti 1094 kartus 884 mokiniams. Po vieną „šimtuką“ gavo 713, po du – 135, po tris – 33 mokyklas

baigiantieji, o keturis „šimtukus“ surinko trys abiturientai.

Natūralu, kad daugiausia 100 balų įvertinimų šiemet gavo daugiausia gyventojų turinčio Vilniaus mokyklų abiturientai – iš viso 316 jaunuolių, jie surinko 415 „šimtukų“. Antroje vietoje likusiame Kaune „šimtukininkų“ šiemet suskaičiuota gerokai mažiau – 116, o pačių „šimtukų“ – 137.

Daugiausia „šimtukininkų“ Lietuvoje šiemet išugdė Vilniaus licėjus. 72 šios mokyklos auklėtiniai gavo bent po vieną 100 balų įvertinimą, iš viso „šimtukų“ jie surinko 120. Antroje vietoje pagal „šimtukininkų“ skaičių – Vilniaus Žirmūnų gimnazija, kurioje 39 abiturientai gavo aukščiausią įvertinimą už valstybinius brandos egzaminus. Iš viso „šimtukų“ čia gauta 46.

Trečią vietą pagal 100 balų įvertinimą gavusiųjų skaičių Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazija, joje „šimtukininkų“ skaičius siekia 31, iš viso tokių įvertinimų surinkta 39.

Pagal šį rodiklį ketvirtoje vietoje atsidūrė Kauno technologijos universiteto gimnazija – „šimtukus“ gavo 29 jos auklėtiniai.

Pagal aukščiausią įvertinimą gavusiųjų skaičių toliau rikiuojasi Klaipėdos „Ąžuolyno“ gimnazija (23), Vilniaus jėzuitų gimnazija (22), Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija (21) ir Marijampolės Rygiškių Jono gimnazija (15).

Nenormalu ir neteisinga

Į tradiciją pagarbinti geriausiai VBE išlaikiusius abiturientus ir pasireklamuoti jų sėkmės fone galima būtų nekreipti ypatingo dėmesio, jei aukščiausieji VBE įvertinimai po visas vidurinių išsilavinimą teikiančias bendrojo lavinimo mokyklas pasiskirstytų daugmaž tolygiai. Tačiau dabartinė padėtis yra visai kitokia. Argi normalu, kad šalyje, kurioje vidurinį išsilavinimą teikia apie 500 mokyklų, bemaž trečdalis „šimtukininkų“ yra baigę tik aštuonias jau paminėtas mokyklas? Kitaip tariant, kad trečdalis pačių gabiausių abi-

turientų atstovauja tik apie 1,5 proc. šalies mokyklų?

Tokia padėtis yra ir nenormali, ir neteisinga. Nenormali todėl, kad nepaisant Švietimo įstatymo nuostatos, jog „į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą pirmumo teise privalo būti priimamas asmuo, gyvenantis mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) tai mokyklai priskirtoje aptarnavimo teritorijoje“, keletas mokyklų tokių teritorijų neturi. Kalbant tiksliau, vietos arba centrinė valdžia joms yra leidusi savo aptarnavimo teritoriją laikyti visą šalį arba savivaldybę, iš jų atsirinkti mokslams gabiausius vaikus ir tapti elitinėmis, iš biudžeto išlaikomos ugdymo įstaigomis.

Daug turi – daugiau ir gauna

Tokia padėtis yra ir neteisinga, nes elitinėse valstybės bei savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose besimokančių mokinių tėvai moka tokius pačius, kaip ir kiti tėvai, mokesčius, tačiau jų vaikai gauna daug geresnės kokybės švietimo paslaugas. Geresnę išsilavinimo kokybę elitinės mokyklos teikia jau vien dėl to, kad vaikai jose mokosi daug konkurencingesnėje aplinkoje.

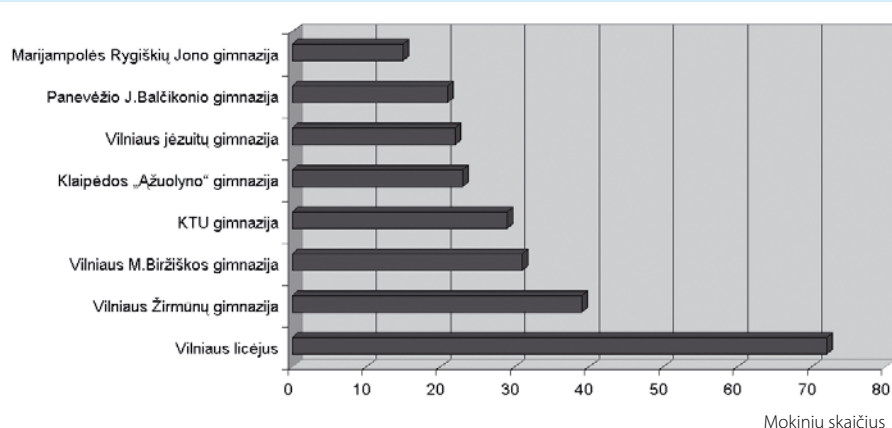
Dar aiškiau neteisybė atsiskleidžia, jei palygintume elitinėse ir eilinėse mokyklose besimokančių mokinių tėvų pajamas. Palyginimas patvirtintų, kad dauguma elitinių mokyklų mokinių gyvena didesnes nei vidutinės pajamas gaunančiose šeimose. Kitaip tariant, jie ne tik daugiau turi, bet ir daugiau gauna.

Nesunku nuspėti, kokią visuomenę formuoja tokia švietimo politika. Ji didina socialinius kontrastus, turtingųjų vaikams teikia geresnės kokybės išsilavinimą, sudaro sąlygas jiems toliau turtėti, o likusiuosius pasmerkia skurdui.

Ar toks mūsų visuomenės tikslas?

STATISTIKA

Daugiausia „šimtukininkų“ Lietuvoje šiemet išugdžiusios mokyklos

Ali Carr-Chellman: mokymosi džiaugsmą berniukams gali sugrąžinti žaidimai

Buvusi pradinių klasių mokytoja Ali CARR-CHHELLMAN suprato, kad darbas tradicinėse klasėse – ne jai: ją erzino tradicinės mokyklos inerttiškumas, inovacijų stoka, nenoras keistis. Dabar A.Carr-Chellman – mokymo dizainerė ir pedagogė, ieškanti, kaip įdiegti mokyklose naujoves bei pokyčius, kurie ugdymą padarytų tinkamesnį didesniam skaičiui vaikų. A.Carr-Chellman dėsto Pensilvanijos valstijos universiteto Švietimo koledže (JAV), taip pat veda kursus internetu – padeda mokytojams praktikams tobulinti savo profesinius įgūdžius ir darbą klasėse.

Siūlome A.Carr-Chellman kalbą TEDxPSU forume. Lektorė nurodo tris priežastis, kodėl tiek daug berniukų nusigręžia nuo mokyklos, ir pateikia drąsų planą, kaip juos sudominti mokymusi.

Skirtingi

Turime problemą dėl berniukų, ir ši problema rimta. Mokyklose neatsiranda vietos berniukų kultūrai. Ketinu pateikti pasiūlymų, kaip galėtume šią problemą išspręsti.

Štai čia yra berniukas,

o čia mergaitė.

Tai galbūt stereotipiškas įsivaizdavimas, kokie yra berniukai ir kokios – mergaitės. Bet jei dabar imčiausi detaliau nagrinėti lyčių skirtumus, nutoltume nuo dalyko esmės. Todėl to čia nedarysiu.

Ne visi berniukai atitinka mūsų supratimą, kokie turi būti tipiški berniukai. Taip pat ir mergaitės. Tačiau iš tiesų daugumai berniukų ir daugumai mergaičių yra būdingi tam tikri polinkiai. Noriu pasakyti, kad šiandien mokyklos menkai atitinka berniukų gyvenimo būdą ir jų kultūrą.

Iš ko taip sprendžiame? „100 mergaičių projektas“ pateikia tikrai įdomios statistikos. Pavyzdžiui, „iškritusių“ iš mokyklos vaikų statistikoje 100-ai mergaičių tenka 250 berniukų. Išmestų iš mokyklos vaikų statistikoje 100-ai mergaičių tenka 335 berniukai. 100-ai mergaičių su specialiojo ugdymo poreikiais tenka 217 berniukų. Kiekvienam 100-ai mergaičių, turinčių mokymosi sunkumų, tenka 276 berniukai. Kiekvienam 100-ai mergaičių, kurioms diagnozuoti emociniai sutrikimai, tenka 324 berniukai. Beje, šie skaičiai dar labiau išaugtų, jeigu kalbėtume apie juodaodžius, nepasiturinčiuosius, perpildytas mokyklas. Jeigu esate berniukas, tikimybė, kad jums diagnozuos ADHD – dėmesio stokos ir hiperaktyvumo sindromą, yra keturis kartus didesnė.

Yra ir kita šio reikalo pusė. Svarbu pripažinti, kad moterims mokykloje vis dar trūksta pagalbos, kad jų atlyginimai vis dar daug mažesni, kad mergaitėms vis dar sunkiai sekasi mokytis matematikos ir gamtos mokslų. Visa tai tiesa. Tačiau vis tiek privalome atkreipti dėmesį į specialius berniukų raštingumo lavinimo poreikius, kai jų amžius nuo 3 iki 13 metų.

Nerimą kelianti tendencija

Galėtume pasimokyti iš gerosios patirties, kai buvo įgyvendintos fantastiškos iniciatyvos ir programos, skirtos moterims mokytis gamtos mokslų, inžinerijos ir matematikos. Šiose srityse mergaičių labui nuveikta daug gero. Turėtume pamąstyti, kaip galėtume padėti ir berniukams. Nes jų ankstyvame amžiuje atsiradusios problemos išlieka ir jiems išaugus.

60 proc. studentų, universitetuose baigiančių bakalauro studijas, yra moterys, ir šis skaičius artėja prie 70-ies. Ši ryški tendencija šiek tiek trikdo universitetų administracijas. Mat merginos nelinkusios mokytis ten, kur nėra vaikinų. Jau kuriasi vyrų studijų centrai, tiriantys, ieškantys būdų, kaip sudominti vaikus studijomis universitetuose. Universitete jums pasakytų: „Na, jie žaidžia kompiuterinius žaidimus, ištisus vakarus sėdi internete, žaidžia *World of Warcraft*. Dėl to nukenčia jų akademiniai pasiekimai.“

Bet kompiuteriniai žaidimai nėra priežastis – jie yra simptomas. Nuo mokymosi šie vaikinai nusigręžė daug anksčiau nei pradėjo žaisti šiuos žaidimus. Todėl pakalbėkime apie tai, kodėl jie nusigręžė nuo mokslų, kai buvo 3–13 metų.

Netolerancija

Manau, yra trys priežastys, kodėl berniukai nepritampa prie mokyklos kultūros. Pirmoji – netolerancija.

Viena pažįstama darželio auklėtoja pasakojo, kad jos sūnus visus savo žaislus atidavė darželiui, tačiau jai teko visus žaislus perrinkti – išimti visus žaislinius plas-

tikinius ginklus. Darželyje negalima turėti jokių žaislinių peilių, kardu, kirvių ir pan. Ir ką gi tokio baisaus gali padaryti tas berniukas su tokio ginklu? Ši situacija gyvas liudijimas, kad žaidimų aikštelėje negalima šėlti.

Neginu peštukų. Nesiūlau leisti nešėti į mokyklas šautuvus ar peilius. Tačiau kai sakome, kad aukštesniųjų klasių mokinys skautas, savo užrakintame automobilyje, stovinčiame automobilių aikštelėje, laikantis peilį, dėl to turi būti išmestas iš mokyklos, – manau, mūsų netolerancija nuėjo per toli.

Kita netolerancijos pasireiškimo sritis – berniukų rašto darbai. Daugelyje mokyklų šiandien neleidžiama rašyti apie tai, kas vadinama smurtu, apie viską, kas susiję su kompiuteriniais žaidimais, – šios temos uždraustos. Berniukas grįžta namo ir sako: „Nekenčiu rašymo.“ „Kodėl?“ „Turiu rašyti apie tai, apie ką ji man liepia.“ „O ką ji liepia rašyti?“ „Eilėraščius. Apie savo gyvenimo akimirkas. Nenoriu rašyti tokių nesąmonių.“ „Gera. O apie ką nori rašyti?“ „Noriu rašyti apie kompiuterinius žaidimus. Apie lygių perėjimą. Noriu rašyti apie pasaulį, kuris tikrai įdomus. Noriu rašyti apie tornadą, kuris įsisuka į mūsų namus, išbarškina

na visus langus, sulaužo baldus, ir visi mes žūstame.“ „Ką gi – gerai.“

Visa tai papasakojate mokytojai, po ko ši labai rimtai pasiteirauja: „Gal jūsų vaiką nusiųsti pas psichologą?“ Ne! Tiesiog jis yra berniukas, tik mažas berniukas...

Vyrai čia – reti paukščiai

Taigi pirmoji priežastis – netolerancija, turinti daugybę veidų. Kita – tai, kad berniukų kultūra tolimai mokyklos kultūrai: čia labai mažai vyrų mokytojų... Per pastaruosius 10 metų vyrų mokytojų pradinėse mokyklose sumažėjo perpus – nuo 14 proc. iki 7 proc. Tai reiškia, kad 93 proc. pradinukus ugdančių mokytojų yra moterys. Kuo tai blogai? Moterys yra puiku. Tačiau kur vyriškumo pavyzdžiai berniukams, sakantys, kad būti sumaniam ir protingam – šaunu? Yra tečiai, pastoriai, skautų vadai... Bet juk 6 val. per dieną, 5 dienas per savaitę berniukai praleidžia klasėje, o daugumoje klasių vyrų nėra. Todėl berniukas ir sako: „Man regis, ši vieta – ne vyrams. Ji mergaitėms. Aš – ne mergaitė, todėl geriau eisiu žaisti kompiuterinių žaidimų, sportuoti ar pan., nes man čia tikrai ne vieta...“

Nukelta į 6 p. >

Šiandien mokyklos menkai atitinka berniukų gyvenimo būdą ir jų kultūrą.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar turi direktorė teisę nustatyti, kokie mokytojo darbo drausmės pažeidimai yra šturkštūs?

Mokyklos direktorė paskelbė sąrašą mokytojo darbo pareigų pažeidimų, kurie, jos nuomone, yra šturkštūs. Už vieną tokių pažeidimų grąsina mane atleisti iš darbo.

Ar turi darbdavys teisę nustatyti, kokie darbo drausmės pažeidimai yra šturkštūs?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 235 str. 2 d. 11 punktu, šturkščiu darbo pareigų pažeidimu laikomi ne tik 1–10 minėto straipsnio punktuose nurodyti pažeidimai, pvz., neatvykimas į darbą be svarbių priežasčių visą darbo dieną; dalyvavimas veikloje, kuri pagal įstatymų, kitų norminių teisės aktų, darbo tvarkos taisyklių, kolektyvinių ar darbo sutarčių nuostatas nesuderinama su darbo funkcijomis ir pan., bet ir „kiti nusižengimai, kuriais šturkščiai pažeidžiama darbo tvarka“.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija civilinės bylos Nr. 3K-3-296/2011 nutartyje yra išaiškinusi, jog teismų praktikoje pripažįstama, jog tam tikrus pažeidimus prie šturkščių darbo pareigų pažeidimo gali priskirti pats darbdavys. Tačiau šiuo atveju, skirtingai nuo DK 235 str. 2 d. 1–10 punktuose išvardytų atvejų, teismui palikta diskrecijos teisė vertinti darbdavio priskirtą prie šturkščių pažeidimų atitiktį šiai darbo pareigų pažeidimo kategorijai.

Tai reiškia, jog jei mokyklos vadovė atleis Jus iš darbo už šturkštų darbo tvarkos pažeidimą, kurio DK 235 str. 2 d. 1–10 punktai nenumato, Jūs turėsite teisę teisme ginčyti ne tik įprastines tokių bylų aplinkybes, bet ir tokio pažeidimo laikymo šturkščiu tikslumą.

Kokia išeitinė išmoka – lėšų švaistymas?

Mokyklos direktorius atleido mokytoją iš darbo šalių susitarimu (direktorius pasiūlė, mokytoja, nenorėdama konfliktuoti, sutiko), susitarė ir išmokėjo trijų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinę kompensaciją. Dabar ieško naujos darbuotojos likusiai laisvai vietai užimti. Ar leistinas toks lėšų švaistymas? Ar turi vadovas teisę taip elgtis?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 125 str., darbo sutarties nutraukimu šalių susitarimu laikoma situacija, kai viena darbo sutarties šalis raštu pasiūlo kitai šaliai nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu. Jei ši sutinka su pasiūlymu, per septynias dienas apie tai praneša šaliai, pateikusiai pasiūlymą nutraukti darbo sutartį. Sutarusios nutraukti sutartį, šalys sudaro raštišką susitarimą dėl sutarties nutraukimo. Susitarime numatoma, nuo kurio laiko sutartis nutraukiama, ir kitos sutarties nutraukimo sąlygos (išmokų, kompensacijų, nepanaudotų atostogų suteikimo ir kt.). Jei antroji šalis per 7 dienas nepraneša, kad sutinka nutraukti sutartį, laikoma, kad pasiūlymas nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu yra atmetas.

Pažymėtina, kad darbo sutarties nutraukimas šalių susitarimu yra laikomas pačiu natūraliausiu, demokratiškiausiu ir labiausiai rekomenduotinu darbo sutarties nutraukimo pagrindu, nes geriausiai atitinka sutartinį darbo teisinių santykių pobūdį.

Todėl teisę pasiūlyti darbuotojui nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu turi ir darbdavys.

Apie tai, ar trijų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka nebuvo per didelė, galima spręsti tik žinant, kiek ilgai toje mokykloje mokytoja dirbo. Valstybinėms ir savivaldybių įstaigoms rekomenduojama laikytis kompensacijų ir išmokų normų, nustatytų DK 140 str. Vadovaujantis DK 140 str. 1 d. 3 punktu, jei darbuotojo nepertraukiamasis stažas darbovietėje yra ilgesnis negu treji metai, jam mokėtina trijų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka.

Kokiai dabartinei kvalifikacijai prilyginama anksčiau įgyta kvalifikacija?

1990 m. baigiau Vilniaus universitetą. Kokiai dabartinei kvalifikacijai prilyginama mano anuomet įgyta kvalifikacija?

Vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 754 „Dėl studijų, baigtų pagal vienpakopę aukštojo mokslo sistemą, prilyginimo atitinkamų pakopų nuosekliesiems studijoms“ (2002 04 26), kvalifikacijos, įgytos baigus studijas pagal vienos pakopos aukštojo mokslo studijų programas Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose iki Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymo įsigaliojimo, laikomos lygiavertėmis kvalifikacijoms, įgyjamoms baigus universitetines antrosios pakopos arba vientisąsias studijas.

Kitaip tariant, Jūsų įgyta kvalifikacija, baigus studijas pagal vienos pakopos aukštojo mokslo studijų programas, prilyginama kvalifikacijai, įgytai baigus universitetines antrosios pakopos studijas, arba magistro kvalifikaciniam laipsniui.

Parengė Vytautas STRAZDAS

➤ C VITAMINAS MOKYTOJAMS

Ali Carr-Chellman:

mokymosi džiaugsmą berniukams gali sugrąžinti žaidimai

► Atkelta iš 5 p.

Perkrova ir paklusimas

Trečioji priežastis, kodėl berniukai nepritampa mokykloje, yra tai, kad darželis šiandien prilygsta ankstesnei antrai klasei – ugdymo programa labai perkrauta. Jeigu jums treji, verčiau savo vardą rašykite be klaidų, antraip būsite palaikytas sulėtėjusio vystymosi. Atėję į pirmą klasę turėtumėte skaityti ištisas pastraipas, su paveikslėliais ar be jų, maždaug 30-ies puslapių knygoje. Jeigu nesugebėsite, mums gali tekti įrašyti jus į specialią skaitymo programą. Šios programos mokytojos pasakys: pradinėse klasėse pagal šią programą mokosi beveik vien berniukai...

Problemiška berniukams ir būtinai priimti sąlyga, jog jie visuomet turi daryti tai, ką liepia mokytoja. Mokytojos alga priklauso nuo mokymosi rodiklių, atsiskaitymo, patikrinimų ir pan. Todėl ji turi rasti būdą, kaip visus – tiek berniukus, tiek mergaites – išmokyti pagal programą. Ši perkrauta programa netinka judriems vaikams. Štai kas atsitinka – mokytoja sako: sėdėk, būk ramus, daryk, kas tau sakoma, laikykis taisyklių, nešvaistyk laiko, susikaupk, – būk mergaitė... Štai ką ji sako netiesiogiai.

Tai labai rimta problema. Iš kur ji kyla? Iš mūsų. Mes norime, kad mūsų vaikai mokėtų skaityti jau būdami šešių mėnesių. Bet iš tikrųjų tai mūsų vaikams – ne į sveikatą. Natūraliai brandai tai nebūdinga, ir toks spaudimas ypač blogai veikia berniukus.

Pirmiausia – keisti požiūrį

Taigi, ką daryti? Turime priimti berniukus tokius, kokie jie yra. Turime įsijausti į jų kultūrą. Turime pakeisti požiūrį į tai, kaip dera elgtis su berniukais pradinėse mokyklose.

Galime žengti ir konkretesnių žingsnių. Galime sukurti geresnių kompiuterinių žaidimų. Dau-

guma šiandienos mokomųjų žaidimų tėra kortelės su paveikslukais. Jie yra odė kalimui ir pratyboms. Jie ne erdviniai, neturi patrauklaus siužeto, būdingo tikrai įtraukiantiems ir berniukams įdomiausiems žaidimams. Taigi, turime kurti geresnius žaidimus. Turime kalbėtis su mokytojais ir tėvais, su mokyklų tarybų nariais, su politikais. Turime įsitikinti, jog žmonės žino, kad mokyklose reikia daugiau vyrų. Turime atidžiau pažvelgti į savo netolerantiškumą: ar jis iš tiesų duoda naudą? Turime apmąstyti, kaip supaprastinti ugdymo programą ir sugrąžinti berniukams erdvę, kurioje jie jaustųsi saugiai ir jaukiai. Apie visa tai būtina kalbėti.

Yra puikių pavyzdžių. „Naujosios mokyklos“ žaidimų dizaineris sukūrė puikią videožaidimų mokyklą. Tačiau jos naudą patiria mažai vaikų. Turime pakeisti politikų, mokyklų tarybų narių kultūrą ir požiūrį į tai, kas priimtina šiandienos mokykloje. Turime surasti daugiau lėšų žaidimams kurti, nes tikrai geri žaidimai yra brangūs...

Su kolegomis atlikome mokytojų požiūrio į videožaidimus tyrimą. Išsiaiškinome, kad jis gana neigiamas, kaip ir požiūris į apie tuos žaidimus vis kalbančius mokinius. Mokytojus erzina beveik viskas, kas nors kiek susiję su smurtu, – vyrauja visiškas nepakantumas.

Turime surasti būdų pakeisti pedagogų požiūrį, siekti, kad mokytojai taptų atviresni ir kad klasėse taptų priimtina berniukų kultūra. Jeigu to nebus – baigę pradinę berniukai manys: „Regis, čia vieta tik mergaitėms – ne man. Todėl aš žaisiu arba sportuosiu...“

Vertė **Daina KARLONAITĖ**,
parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

93 proc. pradinukus ugdančių mokytojų yra moterys. Kur vyriškumo pavyzdžiai berniukams, sakantys, kad būti sumaniam ir protingam – šaunu?

MokytojoDarbas.lt
pedagogų darbo skelbimai iš visos Lietuvos

VI pasaulinis EI kongresas

Jūratė VOLOSKEVIČIENĖ,
Lietuvos mokytojų profesinės
sąjungos pirmininkė

Lietuvai atstovauta penkiese

Pasaulinė profesinių sąjungų organizacija EI (*Education International*), vieniąjanti per 30 milijonų viso pasaulio mokytojų bei švietimo darbuotojų, 2011 m. liepos 22–26 d. organizavo VI pasaulinį kongresą „Kokybiškas švietimas – ateities garantas“. Jis vyko Pietų Afrikos Respublikos (PAR) sostinėje Keiptaune.

Kongrese dalyvavo per 1600 profesinių sąjungų lyderių iš 400 organizacijų narių. Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos (LMPS) pirmininkė Jūratė Voloskevičienė, jos pavaduotoja Ingrida Pagrandienė bei Krikščioniškosios švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (KŠDPS) pirmininkė Aldona Kindurienė atstovavo ne tik savo organizacijoms, bet ir Lietuvos švietimo sistemos darbuotojų profesinių sąjungų centrui (LŠSDPSC). Kongrese dalyvavo ir Lietuvos švietimo ir mokslo profesinių sąjungų federacijos (LŠMPFS) atstovės Tat-

krizės labiausiai nukentėjo tie žmonės, kurie dėl jos kilimo buvo visiškai nekalti – tai mažiausias pajamas gaunantys žmonės, pensininkai, švietimo sistemos darbuotojai. Susidariusi ekonominė situacija skaudžiai smogė ir pasauliniam švietimui, nes, pasinaudodami susidariusiais sunkumais, Pasaulio bankas bei Tarptautinis valiutos fondas švietimui diktuoja sąlygas. Pietų Afrikos viceprezidentė Kgalema Motlante sveikinimo kalboje pabrėžė, jog švietimas yra humanizmo idealų kalvė, nes jis naikina skurdą, nelygybę, diskriminaciją ir keičia pasaulį. Tuo tarpu dabartinė daugumos pasaulio šalių vyriausybių vykdoma politika tempia žmoniją į prarają.

Visų šalių delegatų kalbose vieninga gaida skambėjo griežtas protestas prieš švietimo privatizavimą ir komercializavimą. Kiekvienas žmogus turi teisę įgyti kokybišką išsilavinimą, todėl švietimas negali būti nei perkamas, nei parduodamas ir priklausyti nuo išmaldos, kurią duoda milijonieriai. Švietimas, pradedant ikimokykliniu ir baigiant aukštuoju, privalo būti tik valstybinis.

UNESCO išsilavinimo visiems (EFA) programų specialistė Aminatou Diagne priminė, jog 2015 metai yra riba, kai išsilavinimas turi tapti pasiekiamas kiekvienam. Valstybės vadovų taupymas švietimo sąskaita yra nusikaltimas žmonijai. Vyriausybės privalo ieškoti priemonių, kuriomis užtikrintų asignavimų švietimui didinimą.

Deja, pasak UNESCO atstovės, šiandien pasaulyje per daug politikų, priimančių blogus sprendimus, todėl lygios švietimo galimybės lieka tik retorika.

Kompiuteris mokytojo nepakeis

Kongreso dalyviai didelį dėmesį skyrė mokytojo profesijai ir jos prestižui. Norint reikalauti kokybiško švietimo, pirmiausia būtina sudaryti kokybiškas mokytojų darbo sąlygas. Švietimas per didelę vertybę, kad jis būtų paliekamas tik mokytojo atsakomybei. Todėl viena svarbiausių sąlygų yra valstybinis šio darbo įvertinimas, t. y. darbo sudėtingumą ir svarbą visiškai atitinkantis darbo apmokėjimas, – jis formuoja visuomenės požiūrį į šią profesiją.

Pastaruoju metu daugelyje šalių generuojama idėja informacinėmis technologijomis klasėje pakeisti mokytoją. Tačiau ne vienas garbus pranešėjas pabrėžė, jog mokytojo gyvai perteikiamų žinių kompiuterinė informacija niekada nepakeis. Kompiuteris, kaip kreida, knyga ir sąsiuvinis, tėra tik priemonė tas žinias papildyti bei įtvirtinti. Jokios technologijos nepakeis mokytojo darbo stebuklo.

Burtis ir mobilizuoti galimybes

Kokybiško švietimo reikšmė ta, kad išsilavinę žmonės gyvena geriau ir šalį veda į progresą. Tačiau išsilavinusią liaudį sunkiau valdyti. Todėl dauguma vyriausybių renkasi lengvesnį kelią ir kratosi atsakomybės už švietimą. Tada mokytojų profesinėms sąjungoms belieka imtis ugdymo proceso valdymo ne tik klasėje, bet ir

■ Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos pirmininkė Jūratė Voloskevičienė (dešinėje), jos pavaduotoja Ingrida Pagrandienė (centre) bei Krikščioniškosios švietimo darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė Aldona Kindurienė kongrese atstovavo ne tik savo organizacijoms, bet ir Lietuvos švietimo sistemos darbuotojų profesinių sąjungų centrui.

valstybėje. Mokytojų protestai įrodo, kas tikrai rūpinasi savo mokiniais ir jų ateitimi... Afrikos mokyklose mokoma tik pagrindinių dalykų – matematikos ir šiuolaikinių mokslų (integruotos chemijos ir fizikos). Su siaubu buvo išklausa žinia apie karinę turkų operaciją Šiaurės Kipre.

Daroma aiški išvada, jog savo prestižą mokytojai gali išsikovoti tik burdamiesi į profesines sąjungas ir kolektyviai kovodami už savo ir mokinių teises gyventi geriau bei teisingiau. Reikia imti pavyzdį iš Skandinavijos šalių, kuriose 90 proc. mokytojų priklauso profesinėms sąjungoms. Sėkmingai kovai labai svarbus tarptautinis profesinių sąjungų balsas ir galimybių mobilizacija. Taigi mūsų stiprybė priklauso nuo mūsų pačių sąmoningumo.

Margaspalvė Afrika

Kongresas buvo organizuotas ypač gerai. Apgalvotos visos smulkmenos. Ne

kartą žavėjomės spalvingais ir be galo emocingais tautinio bei klasikinio turinio pasirodymais, gardžiomės nacionaliniais valgiais. Buvo sudarytos puikios sąlygos už gana nedidelį mokestį dalyvauti pažintinėse ekskursijose po miestą ir jo apylinkes. Tebesidžiaugiamo galimybe aplankyti Gerosios Vilties iškyšulį, kur Indijos ir Atlanto vandenynai puola viens kitam į glėbį, pabuvoti Keip Pointhe (*Cape Point*), natūralioje aplinkoje pasigrožėti pingvinų kolonijomis. Pamatėme Afriką ne paradinę, o tikrą, su iš kojų verčiančiais vėjais, į dangų kylančiais siaučiančio vandenyno purslais, kalnų ir dvigubos vaivorykštės grožiu, lūšnynų ir dangoraižių kontrastu. Širdis glostė begalinis čia sutiktų žmonių nuoširdumas ir paprastumas.

Neoficialiais duomenimis, po ketverių metų, 2015-aisiais, VII EI kongresas delegatus žada pakviesti į Kanadą.

➤ NUOMONĖ

Mitas sugriautas

Mūsų mokykloje auditas vyko gegužę. Prieš tai buvo daug streso. Bet...

Auditorių darbui ir jo kokybei didžiulės įtakos turėjo komandos vadovė Romalda Stovolos. Taigi visi šie gražūs žodžiai – bendri mūsų kolektyvo atsiliepimai – pirmiausia yra skirti jai.

Smagu buvo girdėti daug gražių, gerų žodžių apie mokytojų darbą. Džiugino noras kuo geriau pažinti ir suvokti mūsų mokyklos unikalumą. Mokykloje buvo pastebėti ir teigiamai įvertinti dalykai, kuriais mes didžiuojamės. Auditoriai gebėjo prisitaikyti prie mokyklos sąlygų, neblaškė pamokos metu, palaikė mokytojas ir nesukėlė papildomo streso. Auditorių požiūris – kompetentingas, geranoriškas, taktiškas, objektyvus, kritika – konstruktyvi. Palaikantis tonas, patarimai, kaip ugdymo procesą padaryti dar patrauklesnį, kokybiškesnį, mokytojų motyvacijos skatinimas teigiamai veikė kolektyvo savigarbą. Mokytojos labai dėkojo, kuomet auditorės atidavė į pamoką anksčiau, nes taip galėjo nusiraminti iki skambučio. Komentarai po pamokos būdavo konkretūs, aiškūs, dalykiški.

Tapome vieningesni, kolektyvas susitelkė ir patobulėjo. Mokiniai, tėveliai bei aptarnaujantis personalas taip pat džiaugėsi šiltu auditorių bendravimu su jais.

Dėkojame auditoriams už nuoširdų darbą, suteiktą galimybę patobulėti ir mito apie audito baisumą sugriovimą. Buvo malonu bendrauti ir bendradarbiauti.

Žaneta BUDRIENĖ,

Vilniaus „Atžalyno“ pradinės mokyklos direktorė

UNESCO išsilavinimo visiems programų specialistė Aminatou Diagne:
„Šiandien pasaulyje, deja, per daug politikų, priimančių blogus sprendimus, todėl lygios švietimo galimybės lieka tik retorika.“

jana Babrauskienė bei Rūta Osipavičiūtė.

Kongresą pradėjo ir darbui pirmininkavo EI prezidentė Suzan Hophood iš Australijos. Susirinkusiuosius pasveikino aukšti PAR pareigūnai, Europos švietimo profesinių sąjungų komiteto (ETUCE) vadovai, Tarptautinės darbo organizacijos (TDO), UNESCO, UNICEF, Pasaulio banko bei kitų svarbių pasaulinių organizacijų atstovai.

Tylos minute buvo pagerbti 25 Prancūzijos, Maroko, Kongo, Šri Lankos, Jungtinės Karalystės, Zambijos, Vakarų kranto, Kolumbijos, Honduro, Filipinų, Jemeno, Irano, Burkina Faso, Nigerijos, Armėnijos, Palestinos, Japonijos, Haičio, Čilės, Pakistano, Kambodžos mokytojai – profesinių sąjungų lyderiai 2007–2011 m. tapę persekiojimų ir represijų aukomis. Pertraukėlės metu pasirašėme protesto laiškus šių šalių vyriausybėms, reikalaudami mokytojų ir kitų švietimo darbuotojų atžvilgiu laikytis TDO numatytų darbo, laisvės ir būrimosi į asociacijas garantijų.

Kongrese buvo aptartos opiausios švietimo problemos: ekonominės krizės įtaka švietimui, žmogaus teisių, socialinio teisingumo ir lygybės – moterų ir vyrų, mergaičių ir berniukų, seksualinių mažumų – problemos bei teisės, bendrojo lavinimo ir aukštojo mokslo problemos, išklausa finansinė ataskaita, patvirtintos Kongreso rezoliucijos, EI programa 2012–2015 metams, įstatai ir kiti organizacijos dokumentai.

Švietimas privalo būti valstybinis

EI generalinis sekretorius Fredas van Leeuwenas pabrėžė, jog nuo ekonominės

Ar įmanoma mokykloje literatūrą dėstyti taip, kad mokiniai ja „užsikrėstų“ nepagydomai?

Ar įmanoma pamokas organizuoti taip, kad jaunuolis visomis savo poromis pajustų, jog kultūra, menas – kaip įvairiomis formomis besireiškianti ir užfiksuojama žmonijos patirtis – yra ne kažkas jam svetimo ir tolumo, bet natūrali jo gyvenimo terpė?

Ar įmanoma, kad mokyklinio dalyko pamoka ištis mokytojų mąstyti ir provokuotų jauną žmogų tapti ne pilku siauražiūriu, dogmatišku stereotipų kaliniu, o laisva, visa krūtine kvėpuojančia kūrybinga asmenybe?

Tiesiog negali į minėtus klausimus atsakyti kitaip, kaip tik teigiamai, susipažinęs su kai kurių mokytojų darbo stilistika bei idėjomis.

Elenos Tervidytės nuotr.

Pristatome vieną būtent tokios darbo stilistikos pavyzdį – lietuvių kalbos mokytojos ekspertės Reginos DILIENĖS.

Menas – maišto

Pink Floyd – Siena (angl. *Pink Floyd – The Wall*) – 1982 m. Alano Parkerio filmas, sukurtas pagal garsiosios anglų roko grupės *Pink Floyd* albumą *The Wall*. Filmo premjera įvyko 1982 m. gegužės 23 d. Kanų kino festivalyje.

„Sienos“ siužetas – rokenrolo atlikėjo Pinko, pasiklydusio sėkmės, narkotikų ir vaikystės prisiminimų labirintuose, gyvenimo istorija. Nuo vaikystės Pinkas tarsi statė aplink save sieną – taip jį paveikė visuomenės nuostatos, sistema, paverčianti asmenybės beveide ir besiele mase, ir mokykla, kur viešpatuoja žmogų kaustanti drausmė. Kiekvienas Pinkui dvasinį skausmą keliantis įvykis tampa dar viena plyta vis sparčiau kylančioje jo sienoje, turinčioje apsaugoti nuo supančio žiauraus pasaulio. Pinko istorija – pasakojimas apie skausmingą asmenybės susiskaidymą ir dar skausmingesnę bandymą atrasti save.

Panagrinėkime vieną šio filmo dainą – *Another Brick in the Wall* („Dar viena plyta sienoje“), dainos autoriai Rogeris Watersas ir Davidas Gilmouras.

We don't need no education.
We don't need no thought control.
No dark sarcasm in the classroom.
Teacher leave them kids alone
Hey! Teacher! Leave them kids alone!
All in all it's just another brick in the wall.
All in all you're just another brick in the wall.
(Islington Green School children)

We don't need no education.
We don't need no thought control.
No dark sarcasm in the classroom.
Teacher leave them kids alone
Hey! Teacher! Leave those kids alone!
All in all you're just another brick in the wall.
All in all you're just another brick in the wall.

Ši daina yra viena iš pačių populiariausių ir garsiausių dainų, tapusių net savotišku kovotojų prieš netinkamas mokymo ir auklėjimo sistemas himnu. Vieni klausytojai ir žiūrovai šioje dainoje išvelgia tik protestą prieš ypač žiaurius metodus Anglijos mokyklose (daina ir filmas kurti remiantis jų autorių patirtimi bei išgyvenimais), kiti čia išvelgė protestą prieš bet kokią griežtai prižiūrimą, diktatūrinį mokymą. Įdomu, kad kai kurios šalys, pavyzdžiui, Pietų Afrika, uždraudė dainą transliuoti per radiją, kiti uždraudė ne tik dainą, bet ir pačią grupę *Pink Floyd*.

Daina buvo parašyta kaip pasipriešinimas tam tikro tipo mokymui, kurį dainos autorius Watersas išgyveno būdamas vaikas. Žodžiai tarsi specialiai parinkti tiems mokytojams, kurie mėgsta išaukštinti kalbėti apie mokyklą, kaip laimingiausių gyvenimo tarpsnį, kurie mėgsta viską, net vaiko mintis, kontroliuoti, tiems, kurie savo judu sarkazmu žudo bet kokią vaiko kūrybiškumą ir verčia visus tapti beveide ir besiele mase, savotiškais klonais. Pasikartojanti ei-

Mums nereikia jokio išsilavinimo.
Mums nereikia jokios mąstymo kontrolės.
Jokio juodo sarkazmo klasėje.
Mokytojau, palik tuos vaikus ramybėje
Ei! Mokytojau! Palik tuos vaikus ramybėje!
Apskritai tai yra tik kita plyta sienoje.
Apskritai tu esi tik kita plyta sienoje.
(Su vaikais)

Mums nereikia jokio išsilavinimo.
Mums nereikia jokios mąstymo kontrolės.
Jokio juodo sarkazmo klasėje.
Mokytojau, palik tuos vaikus ramybėje
Ei! Mokytojau! Palik tuos vaikus ramybėje!
Apskritai tai yra tik kita plyta sienoje.
Apskritai tu esi tik kita plyta sienoje.

lutė „Mums nereikia jokio išsilavinimo“ gali būti interpretuojama dvejopai: pirma, jei turėsime omenyje, kad citata turi dvigubą neiginį (*nereikia, jokio*), o tai pagal logikos dėsnius reiškia neiginio panaikinimą, gausime patvirtinimą, kad mums reikia išsilavinimo, jis gali būti geras dalykas smalsioms, viskuo besidominčioms individualybėms; antra, šis dvigubas neiginys veikia kaip retorikos priemonė, specialiai pabrėžianti teiginį, tarsi Watersas sakytų: „Mums nereikia **tokio** tipo švietimo.“ Šia prasme daina „Dar viena plyta sienoje. 2 dalis“ yra ne tiek apie pasipriešinimą švietimo sistemai, kiek odė asmenybės individualumo susigrąžinimui.

Tokia pati populiari kaip ir daina „Dar viena plyta sienoje. 2 dalis“ filmo ištinka yra viena iš labiausiai išsiskiriančių visoje *Pink Floyd* įrašų kolekcijoje. Tamsa ir cinizmas yra visos scenos vaizdo, sukurtto Geraldo Scarfe, esmė: mokyklą matome lyg slenkantį gamyklos konvejerį. Įdomu, kad Geraldas Scarfe, kaip ir Watersas, rėmėsi savo mokyklinių metų patirtimi ir įspūdžiais... Filme skambant minėtai dainai vaikai kaip zombiai vienodai žygiuoja pagal tą patį ritmą, pereina per mašinas, kad vėliau pasirodytų lyg pūstaveidžiai individualumą praradę klonai. Jų tuščios akys ir burnos kelia tam tikrą pasibjaurėjimą. Tai deformuotas žmogiškumas, suluošintas ir suspaustas į bežvilgusnę, bekalbę masę, negalinčią matyti ar šnekėti prieš milžiniško dydžio mėsos maltuvę, kuri netrukus sumala juos visus į vienodus mėsos kirminus.

Vaizdai yra efektyvūs dėl savo pabrėžtinumo, jų pagrindinė mintis skausmingai aiški: bet kokios rūšies sprespauda, asmeninė arba socialinė, lemia individualumo sunykimą, kuris savo ruožtu veda prie bedva-

sio vienanarūšiškumo ir žmogiškumo sunykimo. Tokios prasmės kirmino simbolis dominuoja visame filme.

Įdomu patyrinėti dar vieną simbolį – sunkių plytų sienas visame filme (plytų sienų tuneliai, kuriuose kuriami klonai; plytų sienos labirintai; plytų sienos rėmai scenose su vaikų choru).

Vaizduojamas vaikų maištas, sukilimas prieš sistemą, kai vaikai simboliškai nusiplėšia klonų kaukes, irgi kelia dviprasmiškų minčių, tereikia panagrinėti, ką tos nusiplėštos kaukės apnuogino... Viena, kad vaikai sukiilo prieš sistemą, antra, kad akivaizdžiai sistema juos jau paveikusi – jie veikia vedami minios instinkto, veikia visi vienodai, jie griauja, naikina ne tik sistemos simbolius, bet ir apskritai mėgaujasi

priemonė

griovimu ir valdžia / galia. Tai jau ne išlaisvinta kūrybinė galia, o naikinimo jėga.

Vaizdai, rodomi dainos pabaigoje, apskritai daugiaprasmiškai – šmėkšteli kryžiaus vaizdai, ugnis ir griovimas primena karą ir fašistų siautėjimus, o sužvėrėjusių mokinių nešamas į liepsnas ar ant kryžiaus (?) mokytojas sukuria asociacijas su Williamo Goldingo romano „Musių valdovas“ epizodais, kai negyvenamoje saloje atsidūrę vaikai patys sukuria naikinimo ir žudymo sistemą. Juk ne atsitiktinai viso filmo pabaigoje parodomas vaizdas, kai sugriautos sienos plytas žaislinėmis mašinytėmis išsiveža maži vaikai. Rodos, jie statys savo sienas?..

Su mokiniais šalia dainos „Dar viena plyta sienoje“ videoklipo prisiminsime ir aptarsime filmo „Bilis Eliotas“ (*Billy Elliot*, 2000, rež. Stephenas Daldry) epizodą, kai šachtininkų šeimos vaikas, trokštantis šokti baletą, brolio užkeliamas ant stalo ir jam liepiama šokti – šokti ant stalo kaip kokiai prostitutei. Tai, kas rodoma toliau, yra Bilio vaizduotės šokis, jo dvasinės būsenos metafora – vaizduotėje jis šoka mūriniame tualete, lipa sienomis, laiptais, visur akmuo, mūras, bet svarbiausia – Bilis vis atsitrenkia į didžiules akmenines sienas.

Kitas filme nuolat pasikartojantis paveikslas – mergaitė prie sienos – tai metafora gyvenimo, kuris iš anksto pasmerktas ir nulemtas „sienų“ – filmo pabaigoje Bilis išvažiuoja mokyti į Londono Karališkąją baletų mokyklą, o mergaitė taip ir lieka stovėti prie savo sienos, ji niekada nepabandė jos įveikti...

Jungdami pamokas į ciklą „Siena“ mes kalbamės ir apie V.Mykolaičio-Putino eilėraščių „Tvorą“, ir apie tvoros metaforą knygoje ar filme „Berniukas dryžuota pižama“ (*The Boy in the Striped Pyjamas*, 2008, rež. Markas Hermanas, filmas sukurtas pagal 2006 m. išleistą airių rašytojo Johno Boyn'o romaną tuo pačiu pavadinimu). Lietuvių kalbos pamokas jungiu su istorija (Berlyno siena, Didžioji kinų siena, sienos tarp valstybių), muzika (bitlai, *Pink Floyd*, *T-Rex*, *Fojė*), psichologija.

Beje, videoklipo pradžioje mokytojai eina lygiai taip pat kaip filme *Summerhill** atvykę inspektoriai... Tai juk labai esminė filmo *Summerhill* užuomina.

Tikrai mokiniams parodysiu... Jei turėčiau devintokus (I kl. gimnazistus), tikrai šitas pamokas siečiau su Lois Lowry knyga „Siuntėjas“ – ten tokia žiauri bedvasio, beemocinio, bet patogaus utopinio gyvenimo vizija...

Tokį filmą vertėtų panagrinėti ir per tėvų susirinkimą, o tada pakalbėti apie pačių tėvelių mokyklinę patirtį – kas tada labiausiai jaudino, skaudino, kas džiugino; svarbu suvokti, kaip toji vaikystės patirtis veikia tolesnį gyvenimą...

Beje, tėvų ir vaikų bendram susirinkimui siūlau pasinaudoti Poperio debatų struktūra ir padebatuoti dviem komandomis – vaikų ir tėvų – kokia nors aktuali tema, pavyzdžiui: „Tėvams neturi rūpėti, kaip mokosi jų vaikai.“ Arba: „Tėvai neatsako už vaikų elgesį mokykloje.“ Tik būtina sąlyga – tėvai gina debatų teiginį, mokiniai paneigia. Tai skatina įsijausti į kitos pusės argumentus, nes debatuose gini tą poziciją, kuri tau teko, o ne tą, kuriai pats pritari.

* Režisieriaus Jono Easto meninis filmas *Summerhill* (2008) sukurtas pagal tikrus faktus apie nuo 1921 metų gyvuojančią mokyklą Anglijoje. Alexander'as Sutherlandas Neillas, škotų pedagogas ir filosofas, įkūrė tarptautinę mokyklą *Summerhill*, kurios idėjos ir darbo principai prieštaravo visiems tradiciniams ugdymo kanonams: joje nebuvo jokios disciplinos. Neillas tikėjo įgimtu vaikų gerumu ir siekė išlaisvinti juos iš visuomenės, kuri slopina natūralius vaiko impulsus, problemų. (Red. pastaba)

AKTUALU

Noras studijuoti neslūgsta

Nors vidurinį išsilavinimą bendrojo lavinimo mokyklose įgijusiųjų skaičius jau treči metai mažėja, į aukštąsias mokyklas šiemet plūstelėjo rekordinis skaičius studijuoti trokštančių piliečių.

Pagaliau sužinojo

Po beveik mėnesį trukusio brandos egzaminų maratono ir kelių savaitių, skirtų studijoms pasirinkti, praėjusių savaitę abiturientai sužinojo savo stojimo į aukštąsias mokyklas pirmojo etapo rezultatus. Nors vidurinį išsilavinimą bendrojo lavinimo mokyklose šiemet įgijo 37 076 jaunuoliai (2010 m. – 37 333, 2009 m. – 38 367), iš viso Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) sistemoje užsiregistravo apie 45 tūkst. stojančiųjų. Konkurse dalyvavo beveik 38 tūkst. tvarkingai užpildžiusių prašymus ir pateikusių išsilavinimo duomenis jaunuolių.

Liepos 26 d. LAMA BPO paskelbus pirmojo etapo rezultatus paaiškėjo, kad 30 774 (81,2 proc.) kandidatai į aukštąsias mokyklas sulaukė siūlymo studijuoti valstybės finansuojamoje arba mokamoje studijų vietoje, o beveik pusės – 18 380-ies (48,5 proc.) – studijas finansuos valstybė.

Populiariosios ir atstumtosios

Pagal pirmąjį prioritetą, kurį pageidavimų sąrašė nurodė stojantieji, universitetuose populiariausios socialinių (51,2 proc.), biomedicinos (16,4 proc.) ir technologijos (12,1 proc.) mokslų sritys. Panašūs ir stojančiųjų į kolegijas pageidavimai: socialinius mokslus pirmuoju prioritetu rinkosi 49,7 proc., technologijos 26,3 proc. ir biomedicinos 17,7 proc. stojančiųjų.

Populiariausios universitetų studijų programos – ekonomika (Vilniaus universitetas (VU), teisė (VU), medicina (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas), medicina (VU) ir politikos mokslai (VU). Kolegijose stojantieji labiausiai norėjo studijuoti higieninę ir dekoratyvinę kosmetologiją (Vilniaus kolegija (VK), turizmo ir viešbučių vadybą (Kauno kolegija), automobilių techninį eksploatavimą (Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija), grožio terapiją (Klaipėdos valstybinė kolegija) ir kultūrinės veiklos vadybą (VK).

Pirmakursių nesurinko 67 studijų programos – daugiausia tokių yra Vakarų Lietuvos verslo kolegijoje (11), Marijampolės kolegijoje (7), Šiaulių universitete (10), Vilniaus pedagoginiame universitete (7).

Įstojo, bet neatvyko

Pasibaigus pagrindiniam priėmimui paaiškėjo, kad daug studentų į aukštąsias mokyklas vis dėlto neatvyks. Manoma, kad dauguma jų galėjo išvykti studijuoti į užsienį. Todėl universitetuose atsilaisvino 1048, o kolegijose – 2074 valstybės finansuojamos studijų vietos, tad anksčiau neįstojusiesiems atsirado galimybė dar patekti į studijas. LAMA BPO duomenimis, daugiausia laisvų valstybės apmokamų vietų liko VU, Vilniaus Gedimino techni-

kos ir Kauno technologijos universitetuose (KTU) bei Vilniaus (VK) ir Kauno kolegijose (KK).

Daugiausia sutikusiujų studijuoti aukštojoje mokykloje už savus arba tėvų pinigų šiemet tradiciškai priglaudė Mykolo Romerio universitetas (MRU) – po pirmojo priėmimo etapo MRU pasirašė 1655 sutartis su studentais, kurie studijuos savo lėšomis. Kiti universitetai mokančiųjų už studijas iš savo kišenės priėmė gerokai mažiau. Pavyzdžiui, VU tokių studentų priėmė 792, Vytauto Didžiojo universitetas – 790, KTU – 657. Mokančiųjų už studijas nėra tik Karo akademijoje.

Tarp kolegijų savo lėšomis studijuoti norinčių jaunuolių daugiausia priėmė KK (564) ir VK (495).

Studijuoti grįžta į Lietuvą?

Pasak LAMA BPO prezidento prof. Prano Žiliuko, viena ryškesnių šių metų bendrojo priėmimo tendencijų – stojančiųjų, vidurines mokyklas baigusių pernai ir ankstesniais metais, pagausėjimas (pernai jų dalyvavo apie 8,9 tūkst., šiemet – 11,6 tūkst.). Anot P.Žiliuko, tai didžiausias skaičius bendrojo priėmimo istorijoje.

Žitos Štogerienės nuotr.

LAMA BPO prezidentas išskiria kelias pagrindines šio proceso priežastis. Pasak P.Žiliuko, viena iš jų ta, kad daugelis jaunų žmonių, pabandžiusių studijuoti užsienio aukštosiose mokyklose, grįžta į Lietuvą, kita – stojantieji, pernai nepatekę į valstybės finansuojamas vietas, tai viliasi padaryti šiemet, taip pat studentai, pernai įstoję į vieną studijų programą, nusprendžia stoti į kitą.

Paaikšėjus, kiek laisvų valstybės finansuojamų vietų liks po antrojo priėmimo etapo (jo rezultatai paskelbti rugpjūčio 1 d.), po kelių dienų bus organizuojamas papildomas priėmimas. Rugpjūčio 11 d. bus pasirašytos paskutinės pakviestųjų studijuoti ir aukštųjų mokyklų studijų sutartys.

Bendrajame priėmime šiemet dalyvauja 44 valstybinės ir privačios aukštosios mokyklos: 21 universitetas ir 23 kolegijos. Valstybės finansavimas priėmimui į bakaluro studijas išliko toks pat kaip pernai.

„Dialogo“ inf.

Brandos egzaminų programos: demokratijos ir logikos grimasos

Liepos 1 d. švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius pasirašė naujas brandos egzaminų ir įskaitų programas (nuo 2013 m.). Šiek tiek vėlėliau jos paskelbtos Ugdymo plėtotės centro (UPC) interneto svetainėje.

Niekam ne paslaptis, kad prieš ministrui programas patvirtinant jų projektas kurį laiką siūlomas svarstyti plačiai švietimo bendruomenei. Juk demokratija... Tikėtina, kad kai kuriais atvejais ji suveikia. Tačiau yra atvejų, kai jos funkcionavimas švietime primena labai nevykusią parodiją.

Pavyzdžiui, informatikos ir lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų programų projektai sulaukė esminių kritinių pastabų. Tos pastabos išsakytos įvairiomis formomis ir tikrai taip, kad atsakingieji programų rengėjai jas aiškiai išgirdo. Išgirdo, tačiau pastabas ignoravo, – minėtos programos ministru patvirtintos su – pedagogų atstovų teigimu – neleistinomis kliautimis ir nelogiškumais.

Virtualioje grupėje „Mokytojai ir jų bičiuliai“ šia tema išsirutuliojo diskusija. Kupiūruotą jos variantą (diskusijos dalyviams sutikus) pateikiame.

Absoliutus nulis

A.Žandaris. Žvilgtelėjau ir kažkaip nusiraminau – sena sistema puikiai tebeveikia. Kai kas įsitikinęs, kad negalima kritikuoti sistemos: negeras buvau – kritikuavau, ir siūlymus teikiau, ir dar daug ką dariau. Bet sistema – kaip tas ratas Doneičio „Metuose“ – „braškėdama sukas“ ir „žemes bjaurias išplėšdams teškina šmoltais“ (čia, matyt, apie panašius į mane).

Taigi egzamino programoje kaip buvo kvailystės surašytos (mano galva), taip ir liko. Ir negalėjo niekas pasikeisti, nes viena iš tos programos autorių atvirai ir naiiviai pusiau viešoje diskusijoje pareiškė „tai kad nelabai įsivaizduoju, kaip tą egzamino užduotį (programą) parašyti“...

Tikra tiesa – kaip galima tikėtis, kad ką nors parašys žmonės, kurie nelabai įsivaizduoja, ką rašo. (Plačiau apie informatikos BE programos peripetijas – p. 3, – red. pastaba.)

P.Gedvilas. Mes, lituanistai, taip pat negeri buvome / esame, užtat ir pradėtas mūsų genocidas... Mes taip pat nemažai kritikavome, teikėme pasiūlymų, buvo teigiama, kad tik mes vieni nepatenkinti,

Nėra programoj – nėra ir vadovėliuose, kurie rašomi tik pagal programas.

Na, ir apskritai tas žanras, kurį mokiniai rašys 2013 m., pasaulyje neišbandytas, tokio tiesiog nėra. Bet įdomiausia, kad nėra ir pas mus, nors reikės *to nežinau* ko išmokyti mokinius ir išmokyti vertinti pagal kažkokius mistinius 7 lygmenis. Pavyzdžių nėra. O privalo būti. Rugsėjis, kai reikės pasirašyti supažindinti vienuoliktokus su programomis, jau ant nosies...

Tas pats buvo ir su dešimtokų PUPP kalbėjimo dalimi – ji turėjo būti integruota į ugdymo procesą nuo rugsėjo 1 d., bet UPC neinformavo NEC apie pasikeitimus ir visi mūsų per vasarą kurpti planai pernai nuėjo šuniui ant uodegos, o už keltą triukšmą N.Poderienė inicijavo triskart didesnių apimčių kalbėjimo vertinimą – turėjom vertinti ne tik patį kalbėjimą, bet ir dar kelis kartus – surinktą medžiagą, planą, kalbėjimo bandymą...

Įdomiosios mįslės

L.Mačianskaitė. Įdomi logika. Samprotaujamo rašinio objektas – problema, literatūrinio rašinio objektas – literatūra. Paimprovizuokime. Kas būtų probleminio rašinio objektas? Samprotavimas? Problema?

P.Gedvilas. Gal kas nors žinote (girdėjote), kas apskritai yra literatūrinis rašinys? Kad jo objektas literatūra, mes suprantame, bet kas jis apskritai per daiktas? Reikėtų bent temų formuluočių pavyzdžių. <...>

Logika ištis įdomi: jau reikia pristatyti planus, nuo rugsėjo mokyti, o mes neturime pavyzdžių, neturime nė žalio supratimo, kas per daiktas yra tas *naujas* (ne *atnaujintas*) literatūrinis rašinys.

Nors išeitį matau: reikia mokytojams tylėti, leisti patiems mokiniams išsiaiškinti. Tik kažin kokie tada bus BE rezultatai... Įtariu, tikrai tada bus *Beeeeee...*

Nerimą mums kelia ne tik BE. Yra dar toks ritualinis dalykas – įskaita. Nors ji vaidmens neturi jokio, bet jos organizavimo tvarka atims iš mūsų visą laiką ir daugybę pamokų.

L.Mačianskaitė. Mįslingai skamba: 13.1. samprotavimo objektas – problema; tikslas – apsvastyti (išspręsti) problemą; 13.2. literatūrinio rašinio objektas – literatūra; tikslas – pateikta tema interpretuoti (nagrinėti, analizuoti) autoriaus(-ių) kūrybą.

Mano galva, tai logikos klaida. Jeigu 13.1. objektas – problema, tai 13.2. objektas turėtų būti, tarkim, tema. Arba: 13.2. objektas – literatūra, o 13.1. objektas turėtų būti visuomenė, kultūra ar pan.

P.Gedvilas. Mes irgi sprendžiame šią mįslę. Kaip ir tokią: ar literatūriniam ra-

šiny tebus leidžiama remtis tik lietuvių literatūra (plius nurodytu vienu (ar dviem) autoriais)? Tikslas – pateikta tema interpretuoti. Iki šiol buvo laikomasi nuostatos, kad interpretacijai pateikiami tik lietuvių autorių kūriniai.

Beje, programa jau patvirtinta, logikos klaidų ten negali būti...

L.Mačianskaitė. Kiek suprantu, siūlo-

ma grįžti prie sovietmečio laikų rašinių. Tada reiktų atvirai ir sakyti, kad grįžtama prie tokio tipo rašinio, koks buvo prieš 20 metų. Visiems būtų viskas aišku, tikiu, kad daug kas būtų patenkinti. Bet dabar bandoma kurti iliuziją, kad siūloma naujovė, – tai nesąžininga.

P.Gedvilas. Ir dar labai keista mįslė – kaip VBE (ir MBE) literatūrinį rašinį rašys žmogus, jei neturės po ranka teksto? Privalės mokėti atmintinai?

R.Dilienė. Aš pabandžiau įsivaizduoti, kaip remčiausi Just.Marcinkevičiumi rašydama temą, ar svarbūs namai šių laikų žmogui. Mano nuomone, nesvarbūs, bet tada Justinas Marcinkevičius netinka. Rašyčiau, kad svarbūs, bet kad neatsimenu jokio eilėrašio apie namus, o programoj nėra reikalavimo ką nors mokyti atmintinai. Net jei remčiausi proza, vis tiek reikėtų teksto, nes kitaip išsamiai, per detales, neįmanoma atskleisti tokios temos. 600 žodžių samprotavimą remti tik 1 autoriumi – žiauru, iš esmės negali rašyti jokio savo požiūrio, turi žiūrėti, kaip pritraukti reikiamą autorių ir turimas citatas.

P.Gedvilas. Beje, nerimą mums kelia ne tik BE. Yra dar toks ritualinis dalykas – įskaita. Nors ji vaidmens neturi jokio (atestatui, stojimui; reikalinga tik prileidimui prie egzaminų), bet jos organizavimo tvarka atims iš mūsų visą laiką ir daugybę pamokų. Šiomet jau tuo įsitikinome, nes panašią tvarką turėjo dešimtokai. O kas bus, kai ir tuos, ir tuos reikės ruošti? Ką darys tie mokytojai, kurie po kelias klases turi? Kaip talkins kolegoms?

L.Mačianskaitė. Valdininkai ateina ir išeina, o dokumentai, pasirašyti ministro, lieka. Bet jeigu dokumente yra logikos klaidų, gal verta bandyti jį užprotestuoti?

Dėl ko galima ir derėtų kautis?

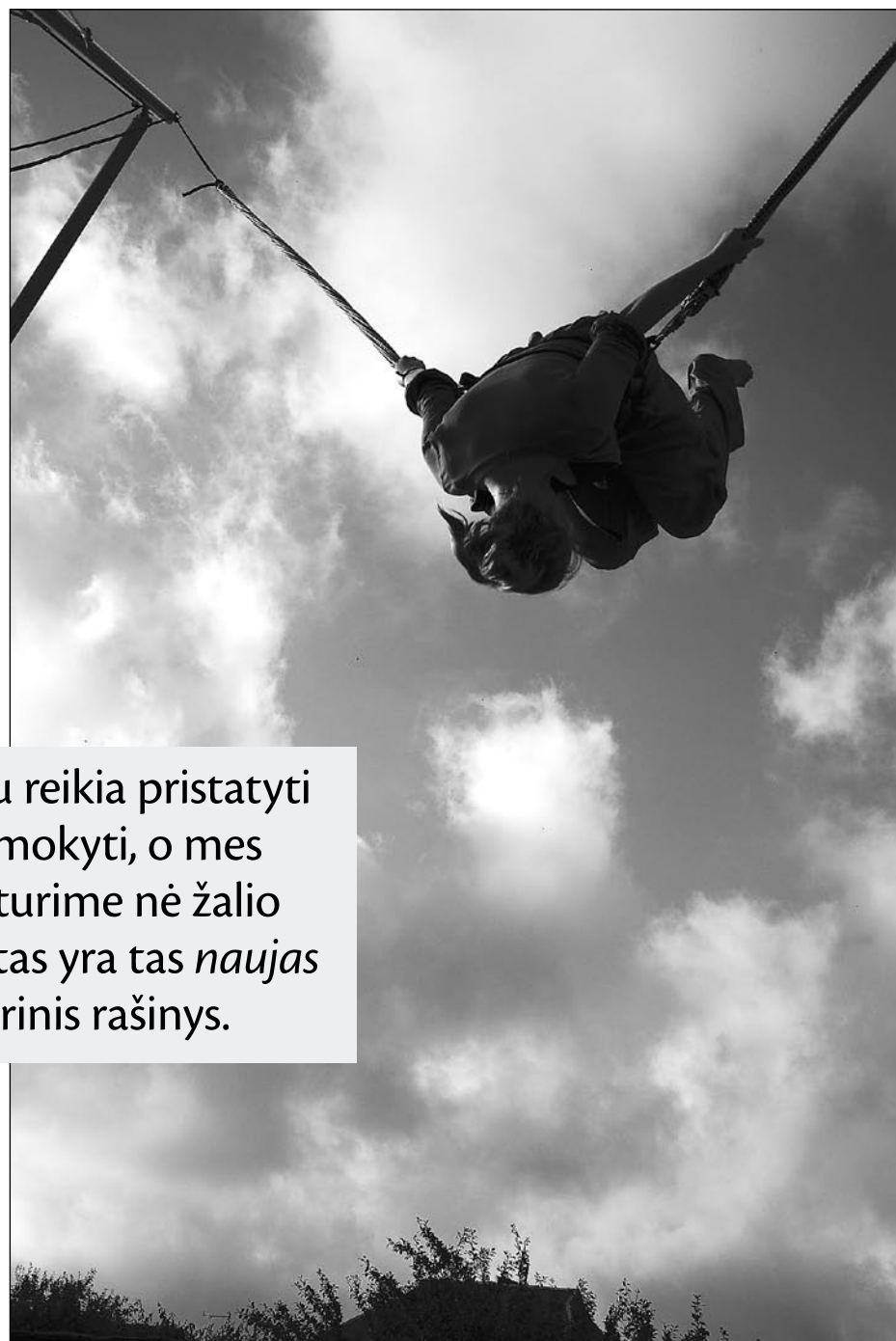
R.Dilienė. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjunga (LKLMS) rašė:

Nepritariam: 1. Rašant samprotavimo rašinį, „analizę privalu susieti su pasirinkto vieno iš nurodytų autorių kūryba“. *Argumentas:* egzamino programoje negali būti nieko, ko nėra vidurinio ugdymo bendrojoje programoje. Šiuo atveju VUBP nėra gebėjimo remtis nurodyta literatūra / autoriumi.

Logika ištis įdomi: jau reikia pristatyti planus, nuo rugsėjo mokyti, o mes neturime pavyzdžių, neturime nė žalio supratimo, kas per daiktas yra tas *naujas* (ne *atnaujintas*) literatūrinis rašinys.

kad tik mums vieniems blogai. Neįveikėme sistemos... Dabar sėdime kaip ta senė iš pasakos prie suskilusios geldos.

R.Dilienė. Lietuvių kalbos egzaminas remsis vieninteliu sureikšmintu iki absolūto arba absolūtaus nulio gebėjimu, kurio net nėra vidurinio ugdymo programoje – tai rėmimasis nurodytu autoriumi.

Elenos Tervidytės nuotr.

Bus taikomos nuolaidos

**Švietimo ir mokslo ministerija antradienį (08 02) pranešė, jog apsispręsta, kokios nuolaidos bus pritaikytos mokyklų tautinės mažumos kalba abiturientams, kurie nuo 2013 m. laikys visiems vieno-
dą lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą (LKLBE).**

Nuo liepos 1 d. įsigaliojus naujam Švietimo įstatymui (ŠĮ), ateinančiais mokslo metais visų Lietuvos mokyklų vienuoliktokai mokysis pagal tą pačią naujai parengtą lietuvių kalbos ir literatūros bendrąją programą, o 2013 m. visi jie laikys naują LKLBE. „Brandos egzamino užduotis liks tokia pati – abiturientai rašys rašinį, tačiau keičiasi rašinio vertinimo dalių svoris, daugiau procentų skiriama turiniui ir argumentavimui. Beje, ši naujo-
vė yra palanki mokyklų tautinių mažumų kalba abiturientams, nes tyrimai rodo, kad jų pasiekimai yra aukštesni nei kitose mokyklose“, – teigia švietimo ir mokslo viceministras Vaidas Bacys.

Mokyklų tautinių mažumų kalba abiturientams minėtas egzaminas bus pailgintas viena valanda, bus leista

naudotis norminamaisiais lietuvių kalbos, taip pat dvikalbiais žodynais. Rašydami rašinį, mokiniai galės remtis ne vien lietuvių, bet ir gimtosios kalbos, pavyzdžiui, lenkų, rusų, baltarusių, autorių kūryba.

Pasak viceministro, 2012 m. pavasarį vienuoliktokai rašys bandomąjį rašinį. Įvertinus jų pasiekimus ir atsižvelgus į tai, kokių klaidų buvo padaryta daugiausia, atitinkamai būsimų abiturientų naujai bus pakoreguotos vertinimo normos. „Vertindami orientuosimės į mokinio pasiekimus, o ne į klaidas“, – sako viceministras V.Bacys.

Šios abiturientų egzamino vertinimo išlygos mokyklų tautinės mažumos kalba abiturientams gali būti taikomos iki tol, kol dabartiniai priešmokyklinukai baigs mokyklą pagal naujas lietuvių kalbos programas, kurioms skiriamas didesnis pamokų skaičius.

Nuo šių mokslo metų pradinėse ir pagrindinėse mokyklose tautinės mažumos kalba stipriau bus mokoma lietuvių kalbos kaip dalyko. Lietuviškai bus mokomos ir Lietuvos istorijos bei geografijos temos iš istorijos ir geografijos ugdymo programų bei pilietiškumo pagrins-

dai. Visos kitos pamokos, kaip ir anksčiau, vyks gimtosiomis lenkų, rusų, baltarusių ir kt. kalbomis, nebent tėvai ir vaikai pageidautų kai kurių dalykų mokyti lietuviškai.

Pradinėse klasėse prisidės vidutiniškai po vieną savaitinę lietuvių kalbos pamoką, V–X klasėse – po dvi savaitines pamokas (lietuvių kalbos ir literatūros pamokų bus tiek pat, kaip ir mokyklose dėstomąją lietuvių kalbą), o XI–XII klasėse vidutiniškai per savaitę prisidės po 1,5 lietuvių kalbos ir literatūros pamokos.

Įgyvendinant naują ŠĮ, Vyriausybės nutarimu leista tautinių mažumų ir mišrių mokyklų mokiniams krepšelio lėšas dar padidinti 5 proc. – papildomoms lietuvių kalbos pamokoms, vadovėliams įsigyti, mokytojų kvalifikacijai kelti. Dabar šios mokyklos gaus 21 proc. didesnius krepšelius.

Mokytojams pasirengti sudaryta nuosekli, tęstinio kvalifikacijos tobulinimo, konsultavimo ir nuotolinio mokymo programa. Tai seminarai mokytojams, lietuvių kalba mokysiantiems Lietuvos istorijos ir geografijos, pilietiškumo pagrindų, taip pat pradinių klasių mokytojams ir lituanistams. Iki

■ „Vertindami orientuosimės į mokinio pasiekimus, o ne į klaidas“, – sako viceministras V.Bacys.

2012 m. rugpjūčio 31 d. pratęstas terminas įgyti pedagogams reikalingą trečią valstybinės lietuvių kalbos mokėjimo kategoriją.

Tradiciškai gausiai tautinių mažumų gyvenamose vietovėse čia veikiančioms mokykloms sumažinti minimalaus mokinių skaičiaus reikalavimai, norint steigti XI klasę. Dabar tam pakaks 10 mokinių, kai kitose vietovėse vienuoliktą klasę gali veikti, kai ją lanko ne mažiau negu 15 mokinių.

Brandos egzaminų programos: demokratijos ir logikos grimasos

➤ Atkelta iš 10 p.

Nepritariam: 4. Absoliutus turinio nulis rašomas tada, kai mokinys nesirėmė nė vienu iš nurodytų autorių. *Argumentas:* nors toks gebėjimas neįrašytas į VUBP, egzamino programoj jis padarytas lemiamu, tai reiškia, kad net tobulai pagal visus kriterijus įvertintas darbas galutiniame variante gaus absoliutų nulį su visomis iš to einančiomis pasekmėmis, jei tik bus nesiremta tuo vieninteliu nurodytu autoriumi.

Tokia nuostata yra neleistina, nes testavimo / egzaminų teorija sako, kad vertinimo kriterijai privalo būti autonomiški, kitaip užduotis nevalidi ir netikrina to, ką turi tikrinti. Neteisinga, kad 2010 m. darbas, įvertintas „šimtuku“, 2013 m. gali būti įvertintas absoliučiu nuliu! Tokiu atveju lietuvių kalbos ir literatūros egzaminas netikrina nieko, kas išvardyta jo programoje, išskyrus vieno konkretaus kūrinio perskaitymą. Tokia užduotis diskriminuoja kitakalbius, kadangi jie negali remtis savąja literatūra.

Rašėme apie tai, sakėme ir kalbėjome, bet patvirtino tą nulį, ir viskas.

L.Mačianskaitė. Kur LKLMS skelbė savo nepritariamą? Ar buvo publikacijų svarbiausiuose leidiniuose bei portaluose? <...>

Man atrodo, nereikia painioti skirtingų argumentų: „kokia nauda ar kokia prasmė“ ir teisinių. Pirmieji sunkiai pasveriami, o štai antrieji – tai, dėl ko galima kautis. Jeigu diskriminuojami kitakalbiai, tai lygių galimybių komisijos sritis ir į ją galima kreiptis konkrečiu klausimu. Arba: jeigu mokytojams prisidės darbas, už kurį nebus mokama, tai tokiu klausimu konsultuotų ir interesus gintų darbo teisės specialistai. Jeigu dokumentai vienas kitam prieštarauja, jie turi būti atšau-

kiami, taisomi ar pan. Reikia tartis su teisininkais. Bent aš taip matau situaciją.

Žinau, kad Jūs daug kur kreipėtės, bet dauguma Lietuvos mokytojų tebėra nuolankūs...

A.Žandaris. Mokytojai ne nuolankūs, bet praradę viltį, kad į jų nuomonę bus atsižvelgiama. „Vilties praradimas“ ir „nuolankumas“ – labai skirtingi dalykai.

L.Mačianskaitė. Pamėginkim sumodeliuoti situaciją, kad renkami parašai reikalaujant atsistatydinimo ar kokio dokumento atšaukimo. Manot, kad mokytojai pasirašytų?

A.Žandaris. Normaliame sviete – petijijos su gausybe parašų yra normali ir paveiki priemonė. Lietuvoje dar neteko matyti (bet gal čia tik aš nepastebėjau), kad kokia nors petijija su tūkstančiais parašų būtų ką nors lėmusi. Petijija priimama, priėmę valdininkai pasišypso, palinkčioja galvomis „labai rimta problema“, „analizuosim“, „būtina spręsti“ – ir tuo viskas baigiasi... Visi parašų rinkimai Lietuvoje – tai tik „emocinio garo“ nuleidimas.

R.Dilienė. Daug tų nesėkmes priežasčių, ne tik mokytojų pasyvumas. Tarkim, kad ir daugelio naivus pasitikėjimas ministerijos valdininkais. Ir pikta, ir juokinga, kai skaitai raginimą tartis gražiuoju, o žinai, kad kiekvienas švietimo valdininkų žingsnis – melas...

Niekas ministerijoj neskaito dokumentų, todėl suinteresuotieji gali visiems kabinti makaronus. <...>

Lentynėlės

A.Žandaris. Nesuplakime visų pastebėtų švietimo ydų į vieną katilą. Reikia jas

labai pedantiškai tiksliai „sudėlioti į savas lentynėles“ ir tik tada dėl kiekvienos lentynėlės imtis kokių nors žingsnių. Juk kiekvienos „lentynėlės“ atveju toje pačioje ŠMM (ar kurioje nors jai pavaldžioje institucijoje) vis kitas adresatas... Tad sisteminkime informaciją, ir tada bus aiškiau.

Na, klausimą dėl užmokesčio už darbą, susijusį su egzaminais, galėtų padėti gvildinti profesinės sąjungos...

R.Dilienė. Apie atlyginimą už darbą šiame forumo jau porą kartų kalbėta. Esmė ta, kad ŠMM net oficialiai sako, kad nedirbtume tų darbų, už kuriuos nemoka. Tai reiškia, kad jie neliepia, nereikalauja pamokai ruošti daugiau nei 10 min., vieno vaiko sąsiuvinį taisyti daugiau nei 2 min./sav. Istorikams visai nemoka už taisymus, tai ŠMM specialistas R.Jokimaitis

” UPC puslapyje nėra nė vieno lietuvių kalbos ilgalaikio plano, skirto normalioms gimtakalbių mokykloms. Visų dalykų yra, o lietuvių kalbos, dėl kurios daugiausia kryžiuojasi iečių, nėra.

liepė netikrinti kontrolinių darbų...

Todėl, kaip bežiūrėsi, kelti skandalą šiuo klausimu gali tik tėvai – tai jų vaikams neužtenka tiek nupirkto laiko, kad būtų išsąmoninta programa, tai jų vaikai negali dirbti be vadovėlių (mokytojas, ŠMM teigimu, gali), tai jie turi teisę pasiruošti egzaminui mokykloje, o ne su korepetitoriais, kaip UPC puslapyje fizikams aiškina UPC specialistė O.Vaščenkienė.

A.Murauskas. Pabandysiu įsiterpti su mintimis apie Tėvų forumą. Taip, tai šian-

dramblio įsprausti į virtuvės šaldytuvą.

R.Želionienė. O ką galėtume bendromis pajėgomis padaryti dar prieš prasidedant mokslo metams? Jei, pvz., tėvai keltų klausimą? Juk tėvams rūpi ugdymo kokybė. Jei mokytojai sunerimę, kad nėra planų, pagal kuriuos reikia išpildyti ugdymo užsakymą (taip grubiai formaliai įvardinu), tai tėvams taip pat nėra ko rankų sudėjus sėdėti. Kartu mes galime daugiau...

Diskusija tęsiasi...

Parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

Pašvitiniškių kelionė

Pakruojo r. Pašvitinio pagrindinės mokyklos septintokė **Gabija Stasiūnaitė** parašė „Dialogui“ apie savo klasės pažintinę-pramoginę ekskursiją į Jonavos rajoną. Apsilankyta Lietuvos kariuomenės Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajame pulke Rukloje, nuotykių parke „Lokės pėda“, kitose įdomiose vietose.

Projektinis susitikimas Lieporių gimnazijoje

Šiaulių Lieporių gimnazijos asociacija „Lieporių mokyklos bendruomenė“ dalyvavo tarptautiniame *Grundtvig* projekte „Mokausi, kad Europa taptų mano namais“. Liepos 4–8 dienomis gimnazijoje įvyko baigiamasis partnerių susitikimas – Šiauliuose viešėjo svečiai iš Jungtinės Karalystės ir Rumunijos. Svarbiausiu susitikimo akcentu tapo konferencija, kurios metu gvildentos imigrantų, bedarbių ir studentų integracijos į darbo rinką problemos. Apie tai redakcijai parašė mokytoja **Aida Šliažienė**.

Atestatus gavo visi dvyliktokai

„Po ilgo, beveik 2 mėnesius trukusio, egzaminų vajaus pagaliau ta ilgai laukta atestatų įteikimo ceremonija. Šiomet ši šventė mūsų mokyklos bendruomenei linksma – atestatus antrus metus iš eilės gauna visi mokyklos dvyliktokai. Tai puikus ne tik mokinių, bet ir mokyklos mokytojų veiklos įvertinimas“, – rašo „Dialogui“ Vilniaus Lazdynų vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja **Vida Kisielienė**. Informacijos autorė džiaugiasi savo bendruomenės laimėjimais ir visiems kolegoms linki: „Mieli mokytojai, atsipūskite po sunkių darbų, svetimų klaidų taisymo, nuo pergyvenimų dėl mokinio nesėkmės, atsipūskite, kad Rugsėjo 1-ąją vėl sugrįžtumėte dalinti žinių.“

Žemaitijos zonos mokytojų varžybos

Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos prezidento V.Deksnio iniciatyva Kretingoje buvo surengtos „Žemaitijos zonos mokytojų žaidynės“.

Kvietėme dalyvauti ne tik kūno kultūros, bet ir kitų mokomųjų dalykų mokytojus. Dalyvavo 5 komandos: dvi Šilalės (mokytojų ir sporto mokyklos), Klaipėdos rajono, Telšių ir Kretingos. Varžybų dalyvius pasveikino Kretingos rajono meras J.Mažeika ir vicemerai V.Ročys. Varžyboms teisėjavo Kretingos sporto mokyklos treneriai ir kūno kultūros mokytojai. Vyr. teisėjai: V.Tuinyla – tinklinio, J.Beniūsis – krepšinio, G.Petrauskas – futbolo, smiginio varžyboms teisėjavo šilališkis S.Baubkus. Po atkaklios sportinės kovos visų sporto šakų nugalėtojais tapo kretingiškiei.

Smiginio varžybose varžėsi tik moterys, nugalėjo M.Laureckienė (Kretinga), antra R.Simoneit (Klaipėdos r.), trečia R.Rupšlaukytė (Šilalė). Krepšinio 3x3 varžybose komandos galėjo būti mišrios, čia pirmą vietą po atkaklios kovos iškovojo Kretingos mokytojai, antra Šilalė, treči Gargždai. Ilgiausiai varžėsi tinklininkai: nugalėjo Kretingos komanda, kurią sudarė informatikos mokytojas, žinomas badmintonininkas A.Slušnys ir kūno kultūros mokytojas R.Juchnevičius. Antroje vietoje liko Šilalės I, trečioje – Šilalės II komanda. Futbolo varžybose pirmi kretingiškiei, antra Gargždų komanda, treči Šilalė.

Mokytojai skirstėsi su viltimi kitąmet vėl susitikti.

Irena AUGUTIENĖ,
varžybų vyriausioji teisėja

Iššūkiai atveria galimybes

■ Vilniaus „Atgajos“ specialiosios mokyklos sportininkų komanda 15-osiose Europos integracijos žaidynėse iškovojo V vietą.

Birželio 30 – liepos 4 dienomis Vilniaus „Atgajos“ specialiosios mokyklos sportininkų komanda – 8 mokiniai (4 sėdintys vežimėliuose, 4 vaikstantys) ir 5 suaugusieji – išvyko į Belgiją, Vėtreno miestą, kuriame vyko jau 15-osios Europos integracijos žaidynės. Jos organizuojamos kas 2 metai vis kitoje Europos šalyje. Mūsų mokyklos komanda šiose žaidynėse dalyvavo antrą kartą. Eurointegracijos žaidynių tikslas yra didinti neįgalių vaikų fizinį aktyvumą ir savigarbą sudarant galimybę atstovauti savo šaliai per tarptautinius žaidimus ir sportą. Mes, suaugusieji, siekiame sudaryti galimybę neįgaliams vaikams pažinti save ir plėsti jų galimybių ribas integruojantis į visuomenę.

Šiam renginiui mokiniai ir mokytojai ruošėsi visus 2010–2011 mokslo metus. Žaidynės prilygsta olimpiadai, tik skirtumas tas, kad atvykdam į šias žaidynes dalyviai nežino, kokios užduotys jų lauks, kokias sporto šakas reikia stiprinti namie ir treniruotis. Žinodami, jog komanda turės atlikti daug skirtingų užduočių vienu metu ir kad niekas mokiniams negalės padėti, mokėmės visko: bočios žaidimo, krepšinio, boulingo elementų ir dar daug kitų dalykų. Išbandėme net grindų riedulį „E-Hockey“ (šis pavadinimas buvo nurodytas programoje). Lietuvos grindų riedulio federacija mums paskolino lazdas, o mokiniai mokėsi jas valdyti.

Treniruotės nepraejo veltui: žaidynėse vaikai puikiai pasirodė ir III vietą užėmė bočios varžybose, pelnydami komandai net 8 taškus, greitai susiorientavo visiškai mums naujame žaidime „netbole“ (palengvintų taisyklių tinklinis) ir įveikė baime žaisti grindų riedulį elektriniuose vežimėliuose.

Pagrindinių sportinių žaidynių dieną komanda dirbo kaip vienas kūnas: dalyvaudama visiškai naujose estafėčių rungtyse be jokios mokytojų pagalbos, įveikusi jaudulį ir visas kliūtis, mūsų komanda iškovojo V vietą.

Žaidynėms ir kelionei keltus tikslus, manome, įvykdėme su kaupu. Mokiniai grįžo namo pavargę, tačiau laimingi, pasisėmę gyvenimiškos ir sportinės patirties. Daugeliui vaikų tai buvo pirmą kartą kelionė be šeimos į kitą šalį, pirmas skrydis lėktuvu. Visi puikiai adaptavosi naujoje jiems aplinkoje, gebėjo susirasti naujų draugų, nors visi kalbėjo skirtingomis kalbomis. Sportinių varžybų metu vaikai sugebėjo rasti sprendimus ir susidoroti su jauduliu, išlikti susikaupę bei įvykdyti kiekvienam skirtas užduotis.

O svarbiausia – supratome, kad iššūkiai padeda atrasti naujas savo galimybes, kurios, pasirodo, yra neišsemiamos!

Jurga STATULEVIČIENĖ,
Aušra KRIŠKOVIECIENĖ,
gydomosios kūno kultūros vyr. mokytojos

Mažojo futboliuko turnyras 2011 Mosėdyje

Skuodo r. Mosėdžio vaikų lopšelio-darželio auklėtoja **Dalia Jotkuvienė** parašė „Dialogui“ apie mokslo metų pabaigoje Mosėdžio akmenų muziejaus parke surengtą mažojo futboliuko turnyrą. Jame dalyvavo visų grupių vaikučiai, darbuotojos, tėveliai. „Futbolas ir ypač mažasis jo brolis futboliukas šiuo metu gana plačiai propaguojamas tarp ikimokyklinukų. Sumanėme ir mūsų vaikų darželio ugdytinius pamokyti šios judrios sporto šakos pradmenų, – pasakoja auklėtoja. – Nors ir pūtė ne labai šiltas vėjelis, žvaliai nusiteikę, pasipuošę vėliavėlėmis, gėlytėmis, lydimi mamų, tėvų ir auklėtojų, aidint būgno garsams vaikai patraukė į parką. Ten laukė paruošta aikštelė ir svečias iš Skuodo rajono savivaldybės Kūno kultūros ir sporto skyriaus futbolo treneris Giedrius Kova... Visus susirinkusius šventės dalyvius auklėtoja Dalia Jotkuvienė pakvietė bendrai mankštai, tradiciškai sudainuota ir „Sveikuolių dainelė“.“

Futboliuką, pasak informacijos autorės, žaidė net penkios komandos, o nugalėjo – sportinis azartas, o nugalėjo – sportinis azartas.

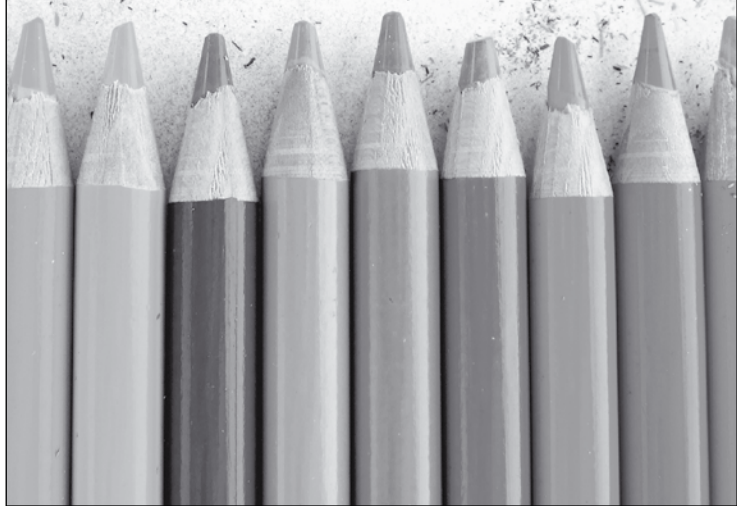
tas, gera nuotaika ir draugystė. Visi buvo apdovanoti medaliais, diplomais, pavaišinti sultimis. O svečias iš Skuodo padovanojo dar ir futbolo kamuolį.

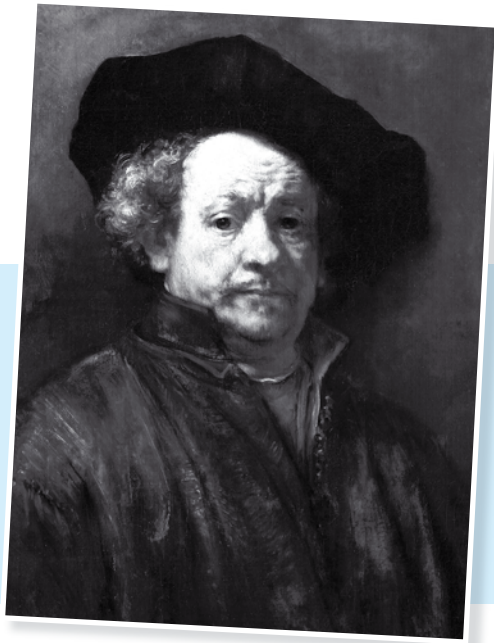
D.Jotkuvienė taip pat praneša, kad jau keletas metų vaikų fiziniam aktyvumui, sveikos ir saugios aplinkos propagavimui, tėvų švietimui Mosėdžio vaikų lopšelyje-darželyje skiriamas didelis dėmesys. Šios ugdymo įstaigos bendruomenė – Respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos želmanėliai“ narė.

■ Smagiame mosėdiškių futboliuko turnyre nugalėjo sportinis azartas, gera nuotaika ir draugystė.

**www.dialogas.com –
įvairių nuomonių ringas**

Jis mirė skurde – vargingoje lūšnoje, visiškai vienišas – šalia nebuvo nė vieno iš gausybės mokinių. Ir nieko iš visą gyvenimą jo rinktos antikvariato kolekcijos. O svarbiausia – nebuvo nė vieno iš jo paveikslų...

Neįvykęs komersantas

Rembrandtas Harmenszoonas van Rijnas gimė 1606 metais Leidene. Jo tėvas turėjo malūną prie Reino.

Mylimą sūnų tėvas nusprendė pasiųsti mokytis į prestižinę mokyklą, o po jos – į universitetą, „kad savo išsilavinimu galėtų tarnauti miestui ir gimtajai šaliai“. Beje, savo kultūra, išsilavinimu bei visuomeninės santvarkos organizacija olandai XVII amžiuje lenkė Europą mažiausiai 200-ais metų. Nerastųjų žmonių šalyje praktiškai nebuvo, kiekviename kaime veikė liaudies mokykla; miesto šeimynose berniukai kalbėjo lotyniškai, o mergaitės – prancūziškai, dažnai mokėjo ir dar kelias užsienio kalbas.

Sulaukęs keturiolikos Rembrandtas įsirašė į universitetą, bet domėjosi ne tiek teise ir teologija, kiek tapyba ir piešimu. Taigi tėvai galiausiai turėjo susitaikyti su tuo, kad jų atžala niekada netaps komersantu. Rembrandtui buvo apie šešiolika, kai jis pradėjo mokytis tapybos pas savo pirmąjį mokytoją Jacobą van Swanenburghą – dabar visai užmirštą dailininką. Jo mokiniu jaunuolis išbuvo trejus metus ir teįvaldė, pasak paties Rembrandto, tik meistriskumo abėcėlę. Rimta mokykla jaunajam genijui tapo pusmetį trukęs mokymasis garsaus dailininko Pieterio Lastmano dirbtuvėse Amsterdame.

Amsterdamas: sužydėjimas

1631 m. Rembrandtas galutinai apsisistojęs Amsterdame. Tų laikų Olandijos sostinė buvo pasaulio komercijos centras, bet joje apšiai buvo ir visko, ko reikia dailininko įkvėpimui: darbšti, marga minia, reginių ir įvairių įvairių, turtingas tipų pasirinkimas, – Rembrandtas buvo sužavėtas.

Užsakovų ilgai laukti neteko – Rembrandto paveikslai ir graviūros rasdavo pirkėjų tiek šalyje, tiek svetur. Jaunasis dailin-

kas tapo populiariu biurgeriškos aplinkos portretistu. Vienu iš garsiausių laikomas jo darbas „Daktaro Nikolaso Tulpo anatomijos pamoka“. Paveikslas įvykdė perversmą grupinio portreto žanre: čia pavaizduota grupė – ne klasikiniu stiliumi išrikiuotos statiškos figūros, o keletas suinteresuotų žmonių, dėmesingai besiklausančių anatomo aiškinimų. Darbas turėjo itin didelį pasisekimą – ir tai reiškė, jog dailininkas jau oficialiai pripažįstamas kaip puikus tapybos meistras.

Talentų avilys

Per trumpą laiką Rembrandto dirbtuvės tapo Amsterdamo meninio pasaulio centru. Turtingi piliečiai nuolat dailininkui užsakinėjo darbus, o šie buvo graibstyti graibstomi. Net už Olandijos ribų Rembrandtą lydėjo tokia šlovė, jog kai kurie paveikslų ir estampų pardavėjai ėmė padirbinėti jo parašą ant kitų, mažiau žinomų dailininkų darbų.

Jaunuoliai iš pačių garbingiausių šeimų plūdavo į Rembrandto dirbtuves, siekdami garbės tapti jo mokiniiais. Net didelis mokestis už mokslą nebūdavo kliūtis. Tačiau maestro rinkdavosi tik gabiausiuosius. Trokšdamas išsaugoti kiekvieno savo mokinio individualumą, greta dirbtuvių jis įrėngė mažas kamarėles, atskirtas viena nuo kitos plonytėmis pertvarėlėmis. Tokiu būdu jaunieji dailininkai

vienas kito nematydavo, bet nuolat būdavo meistro akiratyje. Jeigu kuris iš jų leisdavo sau bent kiek laisviau imti elgtis su pozuotojomis ar kitaip šurmuliuoti, nedelsiant pasigirdavo garsus Rembrandto beldimas į pertvarą – ir visi nutildavo: bičių avilyje vėl užvirdavo nepertraukiamas darbas. Niekas negalėdavo nė iš tolo prisitarti prie „studijų“.

Saskios laikas

1634 metais Rembrandtas vedė Saskią van Uylenburgh. Iš labai padoringos ir garbingos šeimos kilusi Saskia, našlaitė nuo paauglystės, tapo savo vyro mūza, jo paguoda nesėkmėms ištikus, pagalbininkė darbe ir puikus modelis. Rembrandtas ją tapė sistemingai – įvairiausiais rakursais. Tai ji – žydinti ir linksma moteris, tai – pedantiška ir pasitempusi, tai įsikūnijusi Flora (Rembrandto itin mėgtas ir trisys sukurtas siužetas). O kiek gyvenimo džiaugsmo trykšta iš garsiojo „Autoporetro su Saskia ant kelių“, nutapyto pirmosiomis medaus mėnesio dienomis! Dailininkas save pavaizdavo su dideliu bokalu rankoje – jis kelia tostą už sėkmę ir meta iššūkį nedraugams.

Van Rijnų laimę temdė tik viena: per pirmuosius septynerius santuokos metus dar kūdikiais mirė trys jų vaikai, gyvas liko tik vienas, gimęs 1641-aisiais. Jį pavadino Titu, neseniai mirusios Saskios sesers Titios garbei. Šį išblyškusį jaunuolį tamsiomis akimis Rembrandtas dažnai tapydavo – kaip ir kažkada Saskią, pačiais įvairiausiais rakursais.

Tačiau po Tito gimimo Saskia ėmė dažnai sirgti – silpo ir tiesiog akyse tirpo. 1642-ųjų liepą, nesulaukusi savo trisdešimtojo gimtadienio, Saskia mirė.

„Nakties sargyba“

Paradoksalu, tačiau vienas iš prasčiausių, kritikų nuomone, Rembrandto darbų labiausiai išpopuliarėjo – ir galin-gai stumtelėjo dailininką į neturto liūną.

Tų laikų olandai mėgdavo užsakinėti portretus, daugiausia vaizduojančius juos juodais apdais – toks įvaizdis, užsakovų nuomone, atitiko jų solidumą ir rimtumą. 18 ponų už privilegiją patekti į Rembrandto drobę „Kapitono Franso Banningo Cocq'o būrys“ (arba „Nakties sargyba“) sumokėjo po šimtą guldenų kiekvienas. Tačiau mažiausiai 16 užsakovų išvydę paveikslą turėjo pagrindo reikšti nepasitenkinimą: juk jie užsakė oficialų grupinį portretą, panašų į tuos, kurie kabėjo visame mieste, – portretą, kuriame figūros pateiktos formaliai, kaip žaidybiniuose kortose, o kiekvieno pozuojančiojo veidas krenta į akis, atrodo didelis, monumentalus, ryškiai apšviestas ir atpažįstamas. O gavo jie teatrališką darbą, kuriame juos apren-gė tarsi aktorius ir privertė susigūžti kaip kokius samdinius. Visų veidai mažiukai, pasukti į šoną: vieni užstoti kitų, kiti užgožti šešėlių. Netgi du centriniai priekinio plano personažai – pats kapitonas Banningas Cocq'as ir jo leitenantas Willemas van Rijenburchas – „pernelyg pajungti dailin-

ko troškimams“, kaip apibūdino vienas to meto kritikas.

Keista, tačiau šis dailininko darbas patyrė daugiausia negandų: 1915 m. kažkoks batsiuovys, tapęs nedarbo auka, išpjovė kvadratą iš dešiniojo leitenanto van Rijenburcho bato. Specialistai atkūrė paveikslą. 1975 m. buvęs mokytojas puolė žemutinę paveikslo dalį duoniniu peiliu dantytais asmenimis (ši pasičiupo iš restorano, kuriame ką tik buvo papusryčiaavęs). Paveikslo patirtų sužalojimų aprašas skaitomas kaip teismų patologoanatomato ataskaita. Drobė patyrė 12 dūrių, ji su galinga jėga raižyta ir pjaustyta. Iš Banningo Cocq'o kelių išpjautas trikampės formos gabalas nukrito iš paveikslo ant grindų. Įvykio liudininkams piktadarys pasiskelbė esąs Dievo siųstas...

Vyras pripažintas pamišusiu. Praėjus 10-iai metų jis nusižudė. Iki šiol tarp prietaringų šios drobės gerbėjų vyrauja nuomonė, kad į vandalą įsikūnijo dviasia vieno iš nusiminusių muškietininkų, kažkada užmokėjusių šimtą guldenų, kad ji – palikuonių atminimui – pavaizduotų deramu būdu, ir pastebėjusio, kad jis paverstas smulkia detale. Esama ir kitų nuomonių, – pavyzdžiui, kad į mokytoją buvo įsikūnijęs pats Rembrandtas, paklaikęs nuo jį užgriuvusių bėdų: po „Nakties sargybos“ gimimo praėjo ištisų 16 metų, kol dailininkui vėl buvo užsakytas grupinis portretas...

Saulėlydis ir naktis

1656-ųjų liepą Rembrandtas pasiskelbia esąs nemokus ir prašo leidimo perleisti savo turtą kreditoriams. Dar po pusantų metų visas van Rijnų šeimos turtas pradėtas išpardavinėti aukcione. Tačiau gautų pinigų nepakako finansinėms problemoms išspręsti. Tuo metu Rembrandtas beveik neturėjo užsakovų: meno kūrinių poreikis ypač smuko dėl prasidėjusio anglų-olandų karo. Pardavus aukcione namą, Rembrandtui teko persikelti į Jordano amatininkų kvartalą. Čia jam, užmezgusiam santykius su nauja moterimi – Hendrikje Stoffels, prasidėjo gyvenimas, kupinas nuolatinio darbo ir griežtos ekonomijos. Visi šeimos nariai uoliai darbavosi siekdami bendro tikslo – išmokėti skolas ir atkurti gerą šeimos vardą. Kad nors kiek apsaugotų tėvą nuo materialinių rūpesčių, Titas kartu su pamote Hendrikje įsteigė meno kūrinių pardavimo kompaniją. Pamatės ir Rembrandto mažylė dukra visada su jais.

1663 m. vasarą Amsterdama užklupo maro epidemija. Taip ir netapus teisėta Rembrandto žmona, mirė ištikimoji Hendrikje – jai nebuvo nė 40-ies. Bet likimui buvo dar negana: praėjus septyniems mėnesiams po savo vedybų nuo maro miršta ir Titas van Rijnas, palikdamas nėsčią žmoną ir senuką tėvą.

Rembrandtas dalyvauja anūkėlės, gimusios jau po savo tėvo mirties ir jo garbei pavadintos Titia, krikštynose. Netrukus dailininkas palaidoja ir savo marčią – ši iškeliavo Anapilin dėl sunkaus gimdymo pasekmių.

1669-ųjų rudenį tyliai ir nepastebimai iš šio pasaulio iškeliauja ir pats Rembrandtas. Didžiausias iš olandų tapybos mokyklos meistrų miršta skurde ir visų apleistas.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Zitos Šlogerienės nuotr.

ŠVEDIJA: vaikų darželyje – žmonės be lyties

Vaikų ikimokyklinio ugdymo įstaiga „Egalia“ nusprendė, kad Švedijos visuomenė turi atsikratyti lyčių stereotipų. Šiame darželyje vaikai neskirstomi į berniukus ir mergaites, apskritai, vengiama žodžių, nurodančių asmens lytį. Mažieji vieni kitus vadina tiesiog draugais.

Švediškai „jis“ yra „han“, o „ji“ – „hon“. Auklėtojai atsako šių žodžių. Vietoje jų vartojamas bendras „hen“. Šio žodžio klasikinėje švedų kalboje nėra, tačiau jis pasitaiko homoseksualų ir feminisčių žargone.

Darželio direktorė Lotta Rajalin suplanavo mažiausias detales – nuo bendravimo kalbos iki vaikų aplinkos. Čia nėra spalvų, kurios būtų „berniukiškos“ arba „mergaitiškos“. Taip pat atrinkta literatūra ir žaislai, kurie nesukelia tam tikrų asociacijų. Pagrindinė auklėtojų užduotis – neleisti nė vienam iš 30 grupės auklėtinių įkliūti į stereotipų spąstus.

Pasak darželio auklėtojos Jenny Johnsson, visuomenė tikisi, kad mergaitės bus mergaitiškos, gražios, malonios ir trapios, o iš berniukų reikalaujama vyriško elgesio, noro dominuoti, šiurkštumo ir jėgos. „Egalia“ suteikia vaikams fantastišką progą būti kuo panorėjus, – tikina J. Johnsson.

Šis valstybinis vaikų darželis buvo atidarytas pernai liberalumu garsėjančioje Stokholmo dalyje Södermalmėje. „Egalia“ yra vienas iš radikalesnių pavyzdžių, kaip Švedija stengiasi įtvirtinti lyčių lygybę nuo pat mažų dienų.

Vaikai šiame darželyje visada žaidžia kartu – su lėlėmis be lyties požymių, verda valgi ant žaislinių orkaitių, dėlioja „Lego“ konstruktorių. Nors dėl lėlių darželis sulaukė grąsinimų iš vietinių rasistų – jiems nepatiko, kad lėlės yra tamsios spalvos. Vis dėlto „Egalia“ direktorė švyti optimizmu – vaikų tėvai laukia ilgoje eilėje, kad jų atžalos galėtų lankytis būtent šį darželį. Tik viena šeima nusprendė, kad darželis jų vaikui netinka, ir savo atžalą atsiėmė.

DIDŽIOJI BRITANIJA: ketinama atsisakyti mokyklinių vasaros atostogų

Ilgos mokyklinės vasaros atostogos greitai gali tapti istorija, o mokiniams mokyklose gali tekti praleisti daugiau dienų ir kasdien likti joje ilgiau. Taip pirmiausia nutiks naujoje laisvosios mokyklose, kurias planuoja Britanijos vyriausybė.

Švietimo reikalų sekretorius Michaelas Gove'as teigia, kad ateinančių rugsėjį Norvičė numatoma atidaryti laisvąją mokyklą, kuri veiks beveik be pertraukos. Sekretoriaus teigimu, „ji suteiks aukšto lygio švietimo paslaugas ir rūpinsis vaikais ištisus metus“.

Mokykla įsikurs miesto centre, todėl dirbantys tėveliai galės leisti savo vaikus į pagilintą grupę, kuri veiks šešias dienas per savaitę, 51 savaitę per metus.

Žadama, kad laisvoji Norvičo mokykla teiks ir papildomų paslaugų, už kurias turės mokėti mokinių tėvai. Mokykla bus uždaroma tik Kalėdų atostogoms ir per valstybines šventes.

Mokslo metai bus padalyti į šešis laikotarpius, tarp jų numatytos dviejų savaitių, o rugpjūtį – keturių savaitių atostogos. Tačiau ir per atostogas mokykla bus atvira mokiniams, jie galės lankytis įvairius papildomus užsiėmimus, gaus maitinimą.

Laisvosios mokyklos – tai mokymo įstaigos, kurias Anglijoje kuria tėvai, kompanijos arba labdaros organizacijos. Jos gali veikti ištisus metus, savo nuožiūra keisti mokslo dienas ar trimestro trukmę.

VENESUELA: indėnai savo universitete laikosi tradicijų

Šiais metais į Venesuelos švietimo sistemą bus įtrauktas ir pirmasis indėnų universitetas. Taip siekiama saugoti kultūras, kurioms gresia išnykimas. 100 įvairių genčių studentų mokysis mokymo įstaigoje, kuri pavadinta Basakojų universitetu. Dauguma studentų – iš stepių, basomis kojomis, apsisiautę pončiais. Mokykloje prie durų kabo ženklas, kuris prašo studentų prieš žengiant į vidų nusivalyti kojas. Studentai bus mokomi senovės papročių, mitų, taip pat šiuolaikinės teisės ir technologijų. Tikimasi, kad universitetas padės indėnų bendruomenėms išsirinkti vadus, kurie saugos genčių žemes ir neskubės pereiti prie modernių technologijų, kurios skatina pamiršti šimtmečiais kauptas žinias apie miškus ir upes. Kol kas nėra lengva išlaikyti pusiausvyrą tarp seno ir naujo, tarp valdžios ir žmonių.

SUOMIJA: sumažino ministrų algas

Suomijos naujosios vyriausybės švietimo ir mokslo ministras Jukka Gustafssonas ir kiti jo kolegos ministrų kabinete gaus mažesnius atlyginimus: ministrų algos sumažintos 5 proc. Nuo šiol eilinio ministrų kabineto nario mėnesio atlyginimas bus 9729 eurais, t. y. 500 eurų mažesnis nei ankstesnio kabineto ministrų. Premjeras gaus 11 675 eurų (600 eurų mažiau).

Valstybė papildomai mokės ministrams, kurie yra parlamento nariai. Pagal įstatymą ministrui parlamentarui mokama pusė deputato algos ir atlyginamos išlaidos, susijusios su tarnybine veikla.

Tikėtina, jog dabartinis, Suomijos mastais gana ženklus, ministrų atlyginimų apkarpymas bus vienas iš pirmųjų žingsnių vykdant naujosios vyriausybės įsipareigojimą mažinti nelygybę Suomijos visuomenėje.

Sociologai tvirtina, kad turtingų žmonių skaičius šalyje auga didesniais tempais nei vidutiniškai pasaulyje. Jei turtingiausių planetos žmonių pernai padaugėjo vidutiniškai 8 proc., tai Suomijoje jų tapo net 15 proc. daugiau nei buvo.

2010 m. Suomijoje, kurioje gyvena apie 5 mln. žmonių, priskaičiuojama apie 26 tūkst. milijonierių.

TYRIMAI

Akademinei bendruomenė irgi tyčiojasi

Tyrimą „Įvairialypė diskriminacija aukštojo mokslo institucijose“ atlikusi Lietuvos studentų sąjunga (LSS) sužinojo, kad šalies aukštosiose mokyklose ir tarp studentų, ir tarp dėstytojų plačiausiai paplitusios patyčios dėl lyties ir lytinės orientacijos.

Naujausi tyrimo rezultatai parodė, kad diskriminacines patyčias nuolat patiria nuo 39,4 proc. iki 76,8 proc. aukštųjų mokyklų studentų. Daugiausia patyčių patiriama dėl asmens lyties ir lytinės orientacijos. Nuo 12,9 proc. iki 49,9 proc. tyrimo respondentų teigė, kad yra girdėję aukštosios mokyklos dėstytojų, sakančių pašiapių replikų. Dėstytojų diskriminacines patyčios dažniausiai skiriamos moterims (49,9 proc.). Tyrime tarp bakalauro ir magistro studentų atsakymų statistinių skirtumų neaptikta.

„Lietuvos aukštosiose mokyklose tarp studentų ir dėstytojų plačiai paplitusios diskriminacines patyčios tik patvirtina įsišaknijusias akademinės bendruomenės stereotipus, susijusius su lyties, lytinės orientacijos, homofobijos apraiškomis. Tai, kad tyrime dalyvavę tiek magistras, tiek bakalaurai turi tokias pačias nuostatas įvairovės klausimais, parodo, jog aukštoji

mokykla iš esmės neturi įtakos kultūrinių vertybių formavimui“, – teigia LSS socialinės integracijos koordinatorius ir projektų vadovas Vytautas Valentinavičius. Jis taip pat akcentuoja, kad seksizmą tyrime studentai įvardija kaip normalų reiškinį, o žeminančią aplinką jaunuoliai linkę suvokti ne kaip diskriminacinę, bet kaip tinkamą. Tokia situacija, pasak V. Valentinavičiaus, tik įrodo, jog akademinei bendruomenė stokoja sistemiško ugdymo.

LSS atstovas tvirtina, kad veiksmingiausias receptas, kaip aukštajame moksle mažinti diskriminaciją, yra visapusiškas aukštųjų mokyklų bendruomenės švietimas, vertybių formavimas bei nuolatinė situacijos analizė. Akcentuotina ir tai, jog tyrimo respondentai pasisakė dėl specialių komisijų steigimo aukštosiose mokyklose, kurios būtų atsakingos už bendrosios situacijos stebėseną, (galimų) diskriminacinių situacijų skundų nagrinėjimą.

Tyrime dalyvavo 20-ies Lietuvos universitetų ir 19-os kolegijų studentai. Tyrimo rezultatai reprezentuoja 182 081 studentą. Tyrimą LSS vykdė bendradarbiaudama su Lygių galimybių plėtros centru bei tyrimų bendrove „Socialinis informacijos centras“.

Puslapyje – „Dialogo“ inf.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Donatas Ivoška**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Jurgita Mažeikaitė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone.
Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako.
Rankraščiai nerecenzuojami ir negražinami.
Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2011 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Salose – kalbų žinovai

Salų dvare (Rokiškio r.) iki rugpjūčio 7 dienos veiks tarptautinė kalbotyros vasaros mokykla „Academia Grammaticorum Salensis Octava“. Ją jau aštuntus metus iš eilės rengia asociacija „Academia Salensis“ bei Vilniaus universitetas. Į mokyklą šiemet susirinko apie 70 Europos lingvistų, įvairių Lietuvos universitetų studentų, kuriuos domina naujausios kalbos mokslo idėjos. Visą savaitę paskaitas skaito mokslininkai iš Lietuvos, Lenkijos, Rusijos bei Vokietijos. Mokyklos dalyviai, sališkiei ir visi kiti kasdien kviečiami į kultūrinius renginius.

Mokyklos programoje – paskaitos iš įvairių kalbotyros sričių: prof. Jadwiga Linde (Varšuvos universitetas) šiemet pasakoja apie sintaksinių, semantinių bei informacinių struktūrų sąveiką, dr. Agata Kochańska (Varšuvos universitetas) skaito trumpą kognityvinės lingvistikos įvadą ir plačiau pristato vadinamąją *conceptual blending* teoriją, prof. Vladimiras Plungianas ir prof.

Ekaterina Rachilina (Rusijos mokslų akademija) kalba apie judėjimo ir greičio raiškos priemones kalboje, būdvardžių daugia-reikšmiškumo tipus ir t. t. Be paskaitų, mokykloje vyksta Krokuvos universiteto profesoriaus Wojciecho Smoczyńskiego istorinės lingvistikos seminaras.

Pasak šios vasaros mokyklos organizatorių, Salų akademijos įnašas į baltų kalbotyrą nesibaigia vien mokslininkų profesiniu tobulėjimu. Paskaitų pagrindu leidžiama knygų serija *Bibliotheca Salensis*. Jau yra išleisti 5 tomai: Bohumilio Vykypėlo „Hjelmslevo glosematika ir baltų kalbų fonologija“ (2005), Wojciecho Smoczyńskiego „Laringalų teorija ir lietuvių kalba“ (2006), Irenos Sawickos „Arealinės fonetikos įvadas“ (2007), Axelio Holvoeto „Bendrosios sintaksės pagrindai“ (2009), Vladimiro Plungiano „Gramatinių kategorijų tipologijos“ pirmoji dalis (2010). Artimiausiu metu turėtų pasirodyti ir Pawlo Rutkowskio knyga „Generatyvinės gramatikos įvadas“.

„Kivi“ aukso medalis Japonijoje

Lietuvos vaikų ir jaunimo choras „Kivi“, vadovaujamas Danguolės Aukselienės, Japonijoje pelnė aukso medalį.

Liepos 23–26 d. Japonijoje, Takarazukos mieste, vyko tarptautinis kamerinių chorų konkursas. Jame galėjo dalyvauti chorai iš įvairių pasaulio kontinentų. Neakivaizdiniu būdu – pagal paraiškas, naujausius choro įrašus ir kitą informaciją – atrinkti kolektyvai buvo pakviesti į konkursą. Deja, cunamio tragedijos Japonijoje pakoregavo ir dalyvių skaičių: neatvyko JAV, Kanados ir daug Europos chorų.

Konkurse dalyvavo apie 20 chorų iš Japonijos, Pietų Korėjos bei Lietuvos. Kon-

kurse, neskirstant chorų į amžiaus kategorijas, buvo leidžiama dalyvauti visose trijose srityse: šiuolaikinės muzikos, folkloro bei teatro muzikos, kur dainavimas jungiamas su teatru bei šokiu.

Folkloro kategorijoje „Kivi“ pristatė lietuvių autorių aranžuotas lietuvių liaudies dainas. Jų grožis nustebino vertinimo komisiją. Choras „Kivi“ konkursinę folkloro programą atliko pasidabinęs tautiniais rūbais, ir tai dar labiau paryškino kolektyvo išskirtinumą.

Didžiulį įspūdį vertinimo komisijai paliko kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus „Jūrų eglė“, kuriai „Kivi“ dainininkės pačios sukūrė scenografiją.

Daugėja moksleivių, turinčių antsvorį

Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistė Aušra Liaukevičiūtė rajono moksleiviams, pedagogams ir tėvams primena, kad, vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2010 m. sausio 22 d. įsaky-mu Nr. V-60 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2010 „Bendrojo lavinimo mokykla. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ pakeitimo“, mokiniai iki rugsėjo 15 dienos turi pateikti pažymėjimą apie profilaktinio sveikatos patikrinimo rezultatus.

Savivaldybės tinklalapyje specialistė in-formuoja, kokios Lazdijų r. moksleivių svei-

katos problemos dominuoja: regos sutri-kimai, padidėjusios skydliaukės, širdies ir kraujagyslių sistemos susirgimai.

Pasak pateikiamos informacijos, Lazdijų r. savivaldybės ugdymo įstaigose daugėja moksleivių, turinčių antsvorį.

Specialistę neramina, kad vis daugiau ra-jono moksleivių yra atleidžiami nuo kūno kultūros pamokų. A.Liaukevičiūtė prime-na, kad vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau negu sveikiesiems svarbus įvairių fizinio lavinimo priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Galės mokytis „Saulės“ gimnazijoje

Plungės „Saulės“ gimnazijos mokytoja R.Grigenė praėjusiame (26) „Dialogo“ nu-meryje rašė, kad neleidžiama visiems norintiems mokytis jų gimnazijoje.

Liepos 28 d. šis klausimas buvo svarstomas Plungės savivaldybės tarybos posėdyje.

Primename, kad birželį posėdžiavę savivaldybės tarybos nariai „Saulės“ gimnazijai leido komplektuoti tik vieną devintokų klasę. Tačiau norinčiųjų mokytis, kaip rašė mo-kytoja R.Grigenė, buvo kur kas daugiau.

Šįkart taryba balsavo už didesnę devintų klasių komplektų skaičių „Saulės“ gimnazijoje.

ŠIAME NUMERYJE MINIMOS MOKYKLOS

„Atgajos“ specialioji, Vilnius
„Atžalyno“ pradinė, Vilnius
„Ąžuolyno“ gimnazija, Klaipėda
„Saulės“ gimnazija, Plungė
Jėzuitų gimnazija, Vilnius
Juozo Balčikonio gimnazija, Panevėžys
KTU gimnazija, Kaunas
Lazdynų vidurinė, Vilnius
Licėjus, Vilnius
Lieporių gimnazija, Šiauliai
Mykolo Biržiškos gimnazija, Vilnius
Pašvitinio pagrindinė, Pakruojis r.
Rygiškių Jono gimnazija, Marijampolė
Žirmūnų gimnazija, Vilnius

NE SPAUDAI

Pervargėliai

Išgirdęs, kad parlamentarai neturi oficialių atostogų, prisiminiau anos partijos komiteto darbuotojo paaiš-kinimą: „Kam man atostogauti vasa-rą, kada ir taip nėra ką dirbti!“

Kęstutis MILIAUSKAS

Puslapyje – „Dialogo“ inf.

DIALOGAS

2011 rugpjūtis

P	1	8	15	22	29
A	2	9	16	23	30
T	3	10	17	24	31
K	4	11	18	25	
P	5	12	19	26	
Š	6	13	20	27	
S	7	14	21	28	

Nuotr. Zitos Šliogerienės, tekstas – Arvydo Šliogerio.

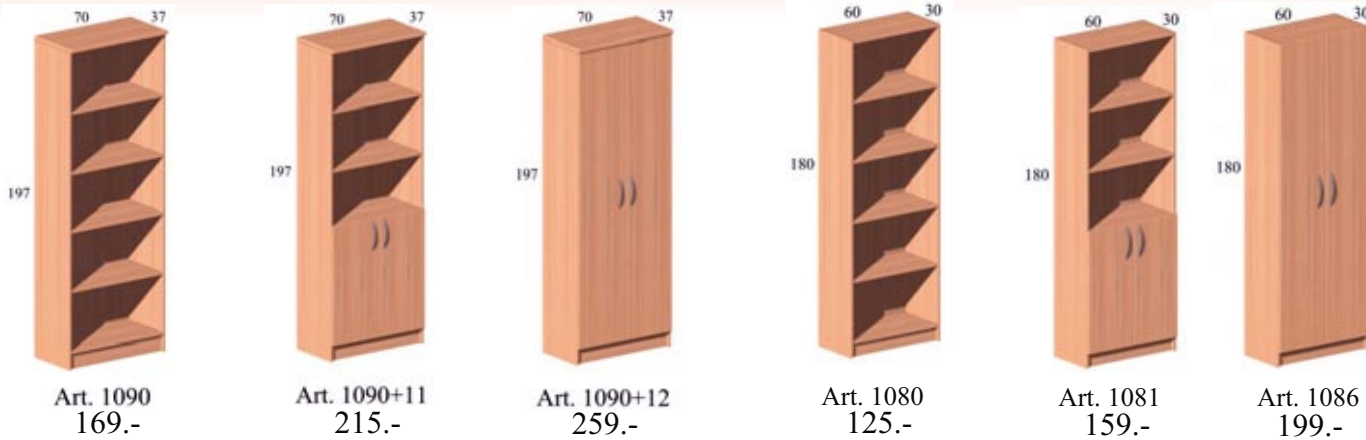
...dabar, taip, dabar, Tu nematai ir net nežinai, kad nematai viršum Tavęs susiglaudusio Visatos kupolo, atsirėmusio į mas-todontišką Jo koloną; dabar, taip, dabar, Tavo rankelė mano, kad tik ji, tarsi Jo paties ranka, delne priglaudė Didįjį Dangaus Debesį, kad tik ji laiko būties koloną, kad be jos švelnaus prisiglaudimo kolona lūžtų lyg pieštukas, o įkandin jos sugriūtų visi dangūs; dabar, taip, dabar, Tu esi rugpjūčio obuolys, kabantis ant obels ir visiškai tikras, kad iš tikrųjų obelis kabo ant obuolio – ant Tavojo džiaugsmo; dabar, taip, dabar, Tu esi tikras, kad esi Pasaulio kolonos pamatas; vadinasi, galima sugrįž-ti net neišėjus...

UAB "Bolderaja Serviss" jau 10 metų Lietuvoje džiaugiasi sėkmingai dirbdama kartu su Jumis. Šia proga siūlome įsigyti baldus už ypač patrauklią kainą!

FOTOAKIMIRKA

Žitos Šiogerienės nuotr.

UAB „Bolderaja serviss“, Vilniaus rajonas, Bukiškis **WWW.BOLDERAJA-BALDAI.LT**
mob. tel; +370 620 48846; fax; 8 5 2761413, El-paštas giedrius@bolderaja-baldai.lt

Siūlome 3 variantus – rinkitės Jums patogiausią!

- I.** Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

 - Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
 - Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

 - » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
 - » 3 mėn. – 47,97 Lt,
 - » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu
<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

 - Elektroninės versijos prenumerata iki 50% pigesnė.
 - Prie aktualiausios švietimo informacijos bei kitos „Dialogo“ medžiagos galėsite prieiti visada – bet kurioje pasaulio vietoje bet kuriuo paros metu, kur yra kompiuteris ir interneto ryšys.

Prenumeratos kaina:

 - » pusei metų (6 mėn.) – 52,77 Lt,
 - » 3 mėn. – 29,74 Lt,
 - » 1 mėn. – 10,00 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

 - Švietimo aktualijos
 - Straipsnių fragmentai
 - Internetinė apklausa
 - Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
 - Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jūs dominančią informaciją.